

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett register över bindningar och bisysslor samt till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om ett register över bindningar och bisysslor och att lagen om besvärsnämnden för social trygghet, lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden, lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och lagen om trafik- och patientskadenämnden ändras. Samtidigt upphävs lagen om registret över domares bindningar och bisysslor.

Enligt propositionen ska uppgifterna om de bindningar som medlemmarna i besvärsnämnderna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde har i fortsättningen registreras i samma elektroniska register som förs av Rättsregistercentralen där domares bindningar och bisysslor registreras. Bestämmelserna om domstolarna och deras anställda förblir oförändrade i sak. I fråga om registreringen av bindningar för medlemmarna i nämnderna föreslås motsvarande bestämmelser som i fråga om registreringen av bindningar för de sakkunnigledamöter vid domstolarna som sköter uppdraget som bisyssla.

Syftet med propositionen är att öka öppenheten och transparensen i beslutsfattandet i besvärsnämnderna och i trafik- och patientskadenämnden, som med hänsyn till sitt rättsskyddsuppdrag är nära jämförbar med besvärsnämnderna, genom att göra det lättare för allmänheten att få information om eventuella bindningar som medlemmarna i besvärsnämnderna har. Uppgifter om bindningar för medlemmarna i besvärsnämnderna ska i fortsättningen kunna hämtas i ett för allmänheten öppet elektroniskt register på internet till den del som uppgifterna redan för närvarande är offentliga. I fortsättningen ska vem som helst som är intresserad av dessa offentliga uppgifter lätt kunna kontrollera dem. Detta ökar allmänhetens möjligheter att övervaka nämndernas verksamhet och den utövning av offentlig makt som ankommer på nämnderna och bidrar till att stärka medborgarnas förtroende för nämnderna. Samtidigt förtydligas och förenhetligas bestämmelserna om redogörelse för bindningar i de lagar som gäller nämnderna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Besvärsnämnderna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.....	5
2.2 Trafik- och patientskadenämnden	6
2.3 Bestämmelser och praxis för anmälan om bindningar för medlemmar i nämnderna...	7
2.3.1 Bestämmelser för anmälan om bindningar för medlemmar i nämnderna	7
2.3.2 Nuvarande praxis för anmälan om bindningar	9
2.4 Registret över domares bindningar och bisysslor	9
2.5 Bedömning av nuläget.....	11
3 Målsättning	12
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	13
4.1 De viktigaste förslagen.....	13
4.1.1 Registrering av bindningar för medlemmar i nämnderna	13
4.1.1.1 Allmänt.....	13
4.1.1.2 Likställande av medlemmar i besvärsnämnder och sakkunnigledamöter i domstolar.....	13
4.1.1.3 Rättsregistercentralens ställning som personuppgiftsansvarig.....	14
4.1.1.4 Uppgifter som registreras.....	15
4.1.1.5 Grund för behandlingen av personuppgifter	15
4.1.1.6 Eventuella uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter i registret och grunden för behandlingen i dessa fall.....	17
4.1.1.7 Frågor i anknytning till utlämnande av uppgifter.....	20
4.1.2 Harmonisering av bestämmelserna om anmälning av bindningar i de lagar som gäller för nämnder samt kompletteringar till bestämmelserna.....	21
4.1.2.1 Kompletteringar till bestämmelserna och harmonisering av hänvisningsbestämmelserna	21
4.1.2.2 Mottagare av anmälningar om bindningar	21
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	23
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	23
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	23
4.2.3 Övriga samhälleliga konsekvenser.....	24
4.2.3.1 Konsekvenser för medborgarnas ställning i samhället och medborgarsamhället	24
4.2.3.2 Konsekvenser för medlemmarnas rätt till skydd av privatlivet.....	25
4.2.3.3 Övriga konsekvenser	26
5 Alternativa handlingsvägar.....	26
5.1 Utvärdering av nödvändiga lagstiftningsåtgärder	26
5.2 De nämnder som är föremål för registrering.....	27
5.3 Alternativ till genomförande av registret	27
6 Remissvar	28
7 Specialmotivering.....	32

7.1 Lagen om ett register över bindningar och bisysslor	32
7.2 Lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden	37
7.3 Lagen om besvärsnämnden för social trygghet	38
7.4 Lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden	38
7.5 Lagen om trafik- och patientskadenämnden	39
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	39
9 Ikraftträdande	39
10 Verkställighet och uppföljning	39
11 Förhållande till andra propositioner	40
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	40
12.1 Grunderna för bedömningen	40
12.2 Bedömning	42
12.2.1 Allmänt	42
12.2.2 Inkluderande i registret av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter	43
12.2.3 Utlämnande av uppgifter ur registret samt sökbegränsningar i det allmänna datanätet	45
12.2.4 Slutsatser	47
LAGFÖRSLAG	49
1. Lag om ett register över bindningar och bisysslor	49
2. Lag om ändring av 3 § i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden	52
3. Lag om ändring av 3 § i lagen om besvärsnämnden för social trygghet	53
4. Lag om ändring av 5 § i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden	54
5. Lag om ändring av 5 § i lagen om trafik- och patientskadenämnden	55
BILAGA	56
PARALLELLTEXTER	56
2. Lag om ändring av 3 § i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden	56
3. Lag om ändring av 3 § i lagen om besvärsnämnden för social trygghet	57
4. Lag om ändring av 5 § i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden	58
5. Lag om ändring av 5 § i lagen om trafik- och patientskadenämnden	59

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Bestämmelser om skyldigheten för medlemmarna i de nämnder som behandlar socialförsäkringsärenden inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde att anmäla sina bindningar finns i lagarna om dessa nämnder: lagen om besvärsnämnden för social trygghet (1299/2006), lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010), lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005) och lagen om trafik- och patientskadenämnden (959/2019). Besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden är första besvärinstanser i de förmånsärenden och ersättningsärenden som hör till dem. Dessa ordinarie besvärsnämnder ger beslut i besvärärenden som är bindande för parterna. Trafik- och patientskadenämnden är ett oberoende rättskyddsorgan i trafik- och patientskadeärenden, vars avgöranden är av rekommendationsnatur. Trafik- och patientskadenämnden är således inte någon egentlig besvärsnämnd, även om dess roll som rättskyddsorgan kan jämföras med de besvärsnämnder som behandlar socialförsäkringsärenden.

Bestämmelser om skyldigheten att anmäla uppgifter om eventuella bindningar som medlemmarna i nämnderna har träddes i kraft den 1 januari 2018 i fråga om besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, när bestämmelser i fråga om detta lades till lagarna om respektive nämnd. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa medlemmarnas opartiskhet och oberoende samt att öka förtroendet för besvärsmyndigheterna. I detta sammanhang formulerades inga bestämmelser om förfarandena för anmälan om bindningar eller förvaring av uppgifter om bindningar, vilket för sin del förklaras av att bestämmelserna infördes i lagarna först vid riksdagsbehandlingen.

Motsvarande bestämmelser infördes senare i lagen om trafik- och patientskadenämnden, då lagen stiftades innan den sammanslagna nämnden inledde sin verksamhet i början av 2021. Även i denna lag införlivades bestämmelser om anmälan om bindningar först vid riksdagsbehandlingen. I lagen om trafik- och patientskadenämnden definieras vilken instans som tar emot anmälningar om bindningar, men inte heller i denna lag föreskrivs om förvaring eller registrering av anmälningar.

Biträdande justitiekansler Mikko Puumalainen har i sitt avgörande OKV/719/1/2019 med anledning av ett klagomål tagit ställning till den praxis som följs vid anmälan om bindningar för medlemmar i besvärsnämnderna och förvaring av anmälningarna. Enligt biträdande justitiekanslerns ställningstagande är nuvarande praxis där anmälningar om bindningar lämnas till social- och hälsovårdsministeriet, som förvarar anmälningarna och på begäran lämnar uppgifter om dem till den del uppgifterna är offentliga, inte tydlig, tjänar inte öppenheten i rättsskipningen och förverkligar inte medborgarnas möjlighet att övervaka den offentliga makten. Eftersom det i lagarna om besvärsnämnderna endast framgår att en medlem i nämnden är skyldig att lämna en anmälan om bindningar, men det inte föreskrivs till vilken instans anmälan ska lämnas och var den förvaras eller registreras, framgår inte det förfarande som ska iakttas av lagen och grundar sig därför inte heller på lagen. Biträdande justitiekanslern anförde att social- och hälsovårdsministeriet ska vidta de lagstiftningsåtgärder som behövs för att rätta till dessa omständigheter.

Biträdande justitiekanslern hänvisar också i sitt avgörande till att syftet med anmälan om bindningar är att öka öppenheten och transparensen i beslutsfattandet samt medborgarnas förtroende för socialförsäkringssystemet. Dessa mål uppnås bäst när vem som helst lätt kan kontrollera

uppgifter om de bindningar som medlemmarna har till den del uppgifterna är offentliga. För offentliggörande av uppgifter om medlemmarnas bindningar i ett register som är öppet för allmänheten, till exempel som en del av det register som föreskrivs i lagen om registret över domares bindningar och bisysslor (565/2015), krävs dock separata bestämmelser.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet som tjänstearbete. Social- och hälsovårdsministeriet har under beredningen haft kontakt med justitieministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet samt hört besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden, besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och trafik- och patientskadestämnden. Dessutom har social- och hälsovårdsministeriet under beredningen haft kontakt med Rättsregistercentralen särskilt i fråga om behoven av tekniska förberedelser i anslutning till de föreslagna ändringarna.

De arbetsdokument som gäller propositionen finns på social- och hälsovårdsministeriets webbplats med beteckningen <https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM039:00/2021>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Besvärsnämnderna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Besvärsnämnderna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde är besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Besvärsnämnderna är lagstadgade och oberoende första besvärinstanser. Varje nämnd omfattas av en egen lag: lagen om besvärsnämnden för social trygghet (1299/2006), lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010) och lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005). Besvärsnämndernas beslut är bindande för parterna och kan överklagas till försäkringsdomstolen. Besvärsnämnderna är inte domstolar och omfattas inte av domstolslagen.

Besvärsnämnden för social trygghet är första besvärinstans i fråga om arbetslöshetskassornas beslut och i fråga om största delen av Folkpensionsanstaltens förmånsärenden. Besvärsnämnden för social trygghet har tre ordförande med uppdraget som huvudsyssla och högst fyra ordförande med uppdraget som bisyssla, och har som medlemmar med uppdraget som bisyssla minst sex läkarmedlemmar, minst nio lagfarna medlemmar samt aderton medlemmar som företräder kännedom om antingen ändringssökandenas förhållanden eller förhållandena i arbetslivet och på arbetsmarknaden. Dessutom ska besvärsnämnden ha ett tillräckligt antal suppleanter.

Besvärsnämnden för olycksfallsärenden är första besvärinstans i ärenden som omfattas av lagstiftningen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar samt annan lagstadgad olycksfallsförsäkring. Besvärsnämnden för olycksfallsärenden har en ordförande med uppdraget som huvudsyssla och minst två vice ordförande med uppdraget som bisyssla, tre lagfarna medlemmar, tre läkarmedlemmar, sex medlemmar med kännedom om förhållandena i arbetslivet och på arbetsmarknaden samt tre medlemmar med kännedom om lantbruksföretagarnas förhållanden. Ordföranden och vice ordförandena har en gemensam suppleant. För de övriga medlemmarna förordnas ett tillräckligt antal suppleanter.

Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden behandlar som första besvärinstans besvär gällande pensionsanstaltarnas och Pensionsskyddscentralens beslut i arbetspensionsärenden. Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden har en ordförande med uppdraget som huvudsyssla och minst tre vice ordförande med uppdraget som bisyssla och dessutom minst aderton andra

medlemmar med uppdraget som bisyssla. Medlemmar med uppdraget som bisyssla ska vara minst fyra läkarmedlemmar, fyra lagfarna medlemmar, åtta medlemmar som är förtrogna med förhållandena i arbetslivet och på arbetsmarknaden, en medlem som är förtrogen med företagarverksamhet och en medlem som är förtrogen med lantbruksföretagarverksamhet. Ordföranden och vice ordförandena har en gemensam suppleant. För de övriga medlemmarna förordnas ett tillräckligt antal suppleanter.

Statsrådet utnämner på framställning av social- och hälsovårdsministeriet besvärsnämndernas ordförande med uppdraget som huvudsyssla tills vidare och de övriga medlemmarna för högst fem år i sänder. Alla medlemmar ska när de tillträder sitt uppdrag avge domarförsäkran och sköter uppgifter i besvärsnämnden under domaransvar. I fråga rätten för medlemmar i besvärsnämnder att kvarstå i sitt uppdrag gäller vad som föreskrivs om innehavare av domartjänst. En medlem är skyldig att lämna sitt uppdrag vid utgången av den månad inom vilken han eller hon fyller 70 år. Om uppdraget som medlem i en besvärsnämnd blir ledigt under mandatperioden, förordnas en efterträdare för nämndens återstående mandatperiod. Utöver de medlemmar som hör till besvärsnämndernas lagstadgade sammansättning tjänstgör föredragande och övrig personal i nämnderna.

I besvärsnämnden för social trygghet står ordförande i huvudsyssla, föredragande och övriga personal i tjänsteförhållande. I besvärsnämnden för olycksfallsärenden och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden står ordföranden, föredragande och övriga personal i arbetsförhållande.

Kostnaderna för besvärsnämnden för social trygghet betalas av statens medel. Kostnaderna för besvärsnämnden för olycksfallsärenden och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden täcks genom de lagstadgade justitieförvaltningsavgifter som nämnden tar ut. Besvärsnämnden för olycksfallsärenden tar ut justitieförvaltningsavgifter hos de försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad olycksfallsförsäkringsverksamhet, mellan vilka avgifterna fördelas enligt de premi-
einkomster som varje försäkringsanstalt har fått under året före det år då avgiften fastställs, på det sätt som föreskrivs i 17 § 3 mom. i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden. Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden tar ut justitieförvaltningsavgifter hos de arbetspensionsanstalter som svarar för det lagstadgade arbetspensionsskyddet, mellan vilka avgifterna fördelas enligt de försäkrade arbetsinkomsterna i varje pensionsanstalt under det år som föregår det år då avgiften fastställs, på det sätt som föreskrivs i 16 § i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden.

2.2 Trafik- och patientskadenämnden

Utöver de egentliga besvärsnämnderna fungerar inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde även trafik- och patientskadenämnden, som det föreskrivs om i lagen om trafik- och patientskadenämnden (959/2019). Nämnden inledde sin verksamhet i början av 2021, när trafikskadenämnden och patientskadenämnden, som tidigare fungerat som separata, sammanslogs.

Trafik- och patientskadenämnden är ett oberoende rättsskyddsorgan som ger avgöranden och utlåtanden av rekommendationskaraktär. Den är således ingen egentlig besvärsnämnd och i den offentliga förvaltningsuppgift som nämnden sköter är det inte heller fråga om utövande av offentlig makt. Om en försäkrad önskar få ett rättsligt bindande avgörande för försäkringsbolaget i ett trafik- eller patientskademål, ska han eller hon väcka talan mot försäkringsbolaget vid allmän domstol. Med tanke på den betydande kostnadsrisken i samband med rättegångar är dock nämnden av stor betydelse för skadelidande och försäkringstagare, eftersom den erbjuder ett enkelt och kostnadsfritt alternativ för att låta bedöma ett försäkringsärende av en opartisk instans. Även om avgörandena inte är rättsligt bindande följer försäkringsbolagen dem i praktiken

mycket väl. Dessutom har nämndens yttranden stor betydelse för harmoniseringen av trafik- och patientförsäkringars ersättningspraxis. Behandling av ett ärende i nämnden hindrar inte att samma ärende förs till domstol. Nämnden består av en ordförande, sex vice ordförande och fjorton övriga medlemmar samt tjugosex suppleanter. Ordföranden och en av vice ordförandena är heltidsanställda. Nämndens övriga medlemmar har uppdraget som bisyssla. Dessutom tjänstgör föredragande och övrig personal i nämnden. De ordförande som har uppdraget som huvudsyssla, föredragandena och den övriga personalen står i anställningsförhållande.

Statsrådet utnämner på framställning av social- och hälsovårdsministeriet nämndens ordförande och en vice ordförande tills vidare och de övriga vice ordförandena samt medlemmarna för fem år i sänder. Den som har utnämnts till nämnden får inte entledigas under sin mandatperiod utan vägande skäl. En medlem är skyldig att lämna sitt uppdrag vid utgången av den månad inom vilken han eller hon fyller 70 år. Om uppdraget som medlem i besvärsnämnden blir ledigt under mandatperioden, förordnar social- och hälsovårdsministeriet en ny medlem i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden.

Trafik- och patientskadenämndens verksamhet finansieras i fråga om trafikskadeärenden genom en avgift som tas ut hos Trafikförsäkringscentralen och i fråga om patientskadeärenden genom en avgift som tas ut hos Patientförsäkringscentralen. Bestämmelser om fördelningen av Trafikförsäkringscentralens kostnader mellan försäkringsbolag som bedriver försäkringsverksamhet enligt trafikförsäkringslagen och Statskontoret finns i lagen om Trafikförsäkringscentralen (461/2016), och bestämmelser om fördelningen av Patientförsäkringscentralens kostnader mellan försäkringsbolag som bedriver patientförsäkringsverksamhet finns i lagen om Patientförsäkringscentralen (949/2019).

2.3 Bestämmelser och praxis för anmälan om bindningar för medlemmar i nämnderna

2.3.1 Bestämmelser för anmälan om bindningar för medlemmar i nämnderna

Enligt 3 § 6 mom. i lagen om besvärsnämnden för social trygghet ska besvärsnämndens medlemmar anmäla sina bindningar på det sätt som i 17 kap. 17 § i domstolslagen (673/2016) föreskrivs om sakkunnigledamöters skyldighet att anmäla sina bindningar. En liknande bestämmelse finns 5 § 5 mom. i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden och i 3 § 4 mom. lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden.

I 17 kap. 17 § i domstolslagen hänvisas till den anmälan om bindningar som avses i 11 kap. 12 § i samma lag. I 11 kap. 12 § i domstolslagen föreskrivs om förfaranden och hänvisas vidare till den utredning om bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Bestämmelserna om anmälningar om bindningar i lagarna om besvärsnämnderna får alltså sitt innehåll ur kedjan av laghänvisningar. Av hänvisningen till domstolslagen kan man dock inte entydigt dra slutsatsen till vilken instans medlemmarna i besvärsnämnderna ska lämna sin anmälan. I 5 § 2 mom. i lagen om trafik- och patientskadenämnden föreskrivs att den som föreslås bli förordnad till medlem i nämnden före förordnandet ska lämna en redogörelse för sina bindningar till social- och hälsovårdsministeriet och under mandatperioden anmäla förändringarna i bindningarna till både social- och hälsovårdsministeriet och till nämnden. I lagrummet hänvisas även direkt till 8 a § 1 mom. statstjänstemannalagen.

Enligt 17 kap. 17 § i domstolslagen ska den som föreslås till sakkunnigledamot innan han eller hon förordnas till uppdraget samt under uppdragets gång lämna en sådan anmälan om bindningar som avses i 11 kap. 12 § i domstolslagen till domstolen.

Den som föreslås till en ordinarie domartjänst ska i enlighet med 11 kap. 12 § i domstolslagen före förordnandet lämna en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Enligt bestämmelsen lämnas redogörelsen till den utnämmande myndigheten eller, om den utnämmande myndigheten är republikens president, till justitieministeriet. Den som utnämns till domare ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till den domstol som utnämningen skett till. Domaren ska dessutom under sitt tjänsteförhållande utan dröjsmål redogöra för ändringar i sina bindningar och även i andra fall lämna motsvarande redogörelse om domstolen eller justitieministeriet begär en sådan. Under sin tid i tjänsten lämnar domaren enligt stadgandet i regel sin anmälan till den domstol där han eller hon tjänstgör.

En person som föreslås bli utnämnd till en tjänst eller ett tjänsteförhållande som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen ska före utnämningen lämna en redogörelse för sin näringsverksamhet, sina äganden i företag och annan förmögenhet, beloppet av och grunden för skulder och andra ekonomiska åtaganden, sina uppgifter utanför tjänsten, sina förtroendeuppdrag och förvaltningsuppdrag samt sina bisysslor i enlighet med 18 §. Anmälan ska när det gäller bisysslor som kräver tillstånd för bisyssla innehålla uppgifter om inkomsten från bisysslorna.

I statstjänstemannalagen har 8 a § 1 mom. ändrats till denna form från och med den 1 juni 2022. Enligt bestämmelsens tidigare lydelse skulle den anmälningsskyldiga, utöver de omständigheter som uttryckligen uppräknas i bestämmelsen, även lämna en redogörelse för "sina andra bindningar som kan vara av betydelse vid bedömningen av hans eller hennes förutsättningar att sköta de uppgifter som hör till den tjänst som ska tillsättas". Vid ändringen av denna bestämmelse infördes också uttryckliga lydelse om anmälan om skulder och andra finansiella ansvar samt förtroende- och förvaltningsuppdrag. Med förtroende- och förvaltningsuppdrag avses bland annat medlemskap i företags eller sammanslutningars styrelser, förvaltningsråd eller motsvarande organ samt uppdrag som revisor. Motsvarande uppgifter har redan efterfrågats vid begäran om anmälan om bindningar. Syftet med ändringarna är att harmonisera och precisera innehållet i kraven på anmälningar om bindningar samt att stryka hänvisningen till att den som lämnar anmälan i vissa avseenden själv avgör vad som är av betydelse för hans eller hennes ställning. Den reviderade paragrafen innehåller uttömmande bestämmelser om de uppgifter som anmälningsskyldigheten gäller (RP 187/2021 rd). Innan dess ansågs det behövliga innehållet i anmälningarna om bindningar också bero på de uppgifter som utnämningen avsåg (RP 236/1996, s. 6—7).

Enligt 8 a § 4 mom. i statstjänstemannalagen ska uppgifter om en persons ekonomiska ställning som har getts en myndighet hemlighållas. Enligt en särskild bestämmelse i domstolslagen är visserligen de uppgifter om inkomster från bisysslor som domare redogjort för offentliga, om de överskrider gränsen för anmälningsskyldigheten. I övrigt bestäms offentligheten för anmälningar om bindningar från medlemmar i besvärsnämnderna och domare på samma sätt.

Bestämmelserna om anmälningar om bindningar kom till lagarna om besvärsnämnderna samt lagen om trafik- och patientskadenämnden först vid riksdagens behandling. Därför fanns det i beredningsskedet inga förutsättningar för att systematiskt kartlägga och lösa frågor som gäller bestämmelsernas praktiska genomförande. Regeringens propositioner om lagändringar (RP 74/2017 rd och RP 299/2018 rd) innehåller därför inte heller några detaljerade motiveringar i fråga om dessa bestämmelser.

Däremot har de utskott som behandlat propositionerna i sina betänkanden uttalat sig om grunderna för de nya bestämmelser som de föreslagit. Social- och hälsovårdsutskottet konstaterade i sitt betänkande (StVM 8/2017 rd) att lagstadgade anmälningar om bindningar främjar öppenheten och transparensen i nämndernas beslutsfattande. Utskottet hänvisade i sitt betänkande

även till att det redan i detta skede inom social- och hälsovårdsministeriet var praxis att av personer som föreslagits till medlemmar i besvärsnämnderna begära en redogörelse för deras bindningar före utnämningen. Kommunikationsutskottet framhöll å sin sida i sitt betänkande (KoUB 45/2018 rd) att det finner det ytterst viktigt att nämnderna fäster särskilt avseende vid att utreda bindningar och opartiskhet för de personer som medverkar i nämndernas arbete. På förslag av kommunikationsutskottet godkände riksdagen även ett uttalande, enligt vilket riksdagen förutsätter att statsrådet skall följa och noggrant bedöma förverkligandet av målen för bestämmelserna i fråga om trafik- och patientskadenämnden och bestämmelsernas verkningar bl.a. med hänsyn till hur bindningarna ska anmälas. Enligt nämndens meddelande anses bestämmelserna om anmälningar om bindningar fungera i praktiken.

2.3.2 Nuvarande praxis för anmälan om bindningar

När bestämmelserna om anmälningar om bindningar trädde i kraft i fråga om besvärsnämnderna från ingången av 2018 utredde social- och hälsovårdsministeriet till en början möjligheten att lägga till de uppgifter som medlemmarna i nämnderna har meddelat till Rättsregistercentralens register över domares bindningar och bisysslor och förhandlade om saken med justitieministeriet. Detta alternativ uteslöts dock eftersom lagen om registret över domares bindningar och bisysslor inte tillämpas på medlemmar i besvärsnämnderna. Då kom man fram till nuvarande praxis om att social- och hälsovårdsministeriet ber den som föreslås bli förordnad till medlem om en anmälan om bindningar. Anmälningarna granskas och förvaras vid social- och hälsovårdsministeriet. I fråga om medlemmarna i trafik- och patientskadenämnden har man senare tillämpat samma praxis i fråga om anmälan om bindningar.

I praktiken ber social- och hälsovårdsministeriet den som föreslås bli förordnad till medlem om en anmälan om bindningar med ett formulär före förordnandet. Formuläret grundar sig på motsvarande anmälan för domare.

Utgående från den mottagna anmälan om bindningar bedöms vid ministeriet huruvida den som föreslås bli förordnad till medlem har sådana bindningar som utgör hinder för förordnandet. Den som föreslås bli förordnad till medlem kan vid behov underrättas om att han eller hon inte kan bli medlem i nämnden om han eller hon inte avstår från de bindningar som hindrar förordnandet. När social- och hälsovårdsministeriet för första gången begär en anmälan om bindningar informeras medlemmen om sin skyldighet att utan dröjsmål underrätta ministeriet om senare ändringar i bindningarna. Social- och hälsovårdsministeriet lämnar på begäran offentliga uppgifter om de anmälningar om bindningar som ministeriet förvarar.

Uppgifter som gäller bindningar och bisysslor ska enligt lagen avföras ur registret tre år efter det att bindningarna eller bisysslorna har upphört. Detsamma har tillämpats vid social- och hälsovårdsministeriet i fråga om anmälningar om bindningar för medlemmarna i nämnderna. De anmälningar om bindningar som gäller medlemmar som avgått under besvärsnämndens mandatperiod förvaras åtskilda från övriga anmälningar. Även dessa förvaras i tre år efter det att medlemskapet har upphört, eftersom jävspåståenden kan göras även i efterhand.

2.4 Registret över domares bindningar och bisysslor

Lagen om registret över domares bindningar och bisysslor (565/2015) trädde i kraft den 1 januari 2017. I lagen gjordes redan innan den trädde i kraft några ändringar i anknytning till bestämmelserna i domstolslagen, varvid även nämndemän vid tingsrätten togs med i registret.

Enligt lagen om registret över domares bindningar och bisysslor för Rättsregistercentralen ett register över domares bindningar och bisysslor som är avsett för allmänt bruk. Genom registrering tillgodoses offentligheten för domarnas bindningar och bisysslor samt offentligheten för de bindningar som sakkunnigledamöterna vid domstolarna och tingsrätternas nämndemän har samt de bisysslor som föredragandena vid domstolarna har. Syftet med regleringen är att tillgoda offentligheten för bindningar och bisysslor och därigenom öka insynen i domstolarnas verksamhet, utan att äventyra integritetsskyddet för domarna eller parterna i ett skiljeförfarande (RP 224/2014 rd, s. 15). Strävan efter att försäkra sig om domstolarnas och domarnas oberoende och opartiskhet har också att göra med att trygga verkställandet av principerna för läran om den tredelade rättsstatliga makten (RP 224/2014 rd, s. 7).

I registret antecknas uppgifter om de bindningar som domarna, sakkunnigledamöterna vid domstolarna och nämndemännen vid tingsrätterna har samt uppgifter om de tillstånd för bisyssla som domarna och föredragandena vid domstolarna har beviljats och inkomsterna från dessa bisysslor. Uppgifterna lämnas till Rättsregistercentralen. Uppgifterna får också lämnas genom att de antecknas i registret över domares bindningar och bisysslor. Detta förutsätter i praktiken att den registrerade har möjlighet att logga in i registret.

Anmälningsskyldiga är domare, sakkunnigledamöter vid domstolar och nämndemän vid tingsrätter som är skyldiga att lämna in en sådan anmälan om bindningar som avses i domstolslagen. Anmälningsskyldighet har dessutom domstolar som har beviljat tillstånd för bisyssla enligt domstolslagen samt domare och föredragande vid domstolar som har fått inkomster från bisyssla.

Var och en har rätt att få uppgifter ur registret över domares bindningar och bisysslor till den del de inte är sekretessbelagda. De uppgifter som förts in i registret är därför i princip offentliga. Den utnämmande myndigheten och, om den utnämmande myndigheten är republikens president eller statsrådet, även justitieministeriet samt domstolarnas chefsdomare, har dessutom rätt att få sådana uppgifter om den registrerades ekonomiska ställning som enligt statstjänstemannalagen är sekretessbelagda. Domstolarnas chefsdomare har dessutom rätt att i samband med en anmälan om bisyssla eller ansökan om tillstånd för bisyssla få uppgifter om parterna i en tvist som behandlas av skiljemän, vilka enligt 18 § 5 mom. i statstjänstemannalagen är sekretessbelagda. Uppgifter ur registret kan med stöd av en särskild bestämmelse lämnas ut också via det allmänna datanätet. Via det allmänna datanätet kan uppgifter sökas endast genom en enskild sökning på personens namn. Uppgifter som gäller bindningar och bisysslor ska avföras ur registret tre år efter det att bindningarna eller bisysslorna har upphört. När den registrerades arbete i domstolsväsendets tjänst upphör har samma tidsfrist tillämpats så att den registrerades uppgifter avförs ur registret tre år efter det att tjänsten, tjänsteförhållandet eller uppdraget har upphört.

Om anmälan om bindningar föreskrivs i domstolslagen (673/2016). Den som föreslås till en domartjänst ska i enlighet med 11 kap. 12 § i domstolslagen innan han eller hon utnämns till tjänsten lämna en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Domare ska dessutom anmäla ändringar i sina bindningar under tjänsteförhållandet. Domare ska innan de utnämns lämna sin anmälan till den utnämmande myndigheten eller till den myndighet som bereder utnämningen, som kan vara justitieministeriet, högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen. Den som utnämns till domare ska dessutom lämna en redogörelse för kännedom till den domstol som utnämningen avser. Andra än chefsdomare ska lämna anmälan om ändringar till den domstol där de tjänstgör.

Domare som utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid ska enligt 12 kap. 5 § i domstolslagen ge motsvarande anmälningar om sina bindningar endast om utnämningen görs för längre tid än ett år. De medlemmar som utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid vid högsta domstolen

och högsta förvaltningsdomstolen ska dock ge motsvarande anmälningar oberoende av utnämningens längd.

Enligt 18 § i statstjänstemannalagen får en tjänsteman inte vara verksam i en bisyssla som kräver att arbetstid används för uppgifter som hör till bisysslan om inte den berörda myndigheten på ansökan beviljar tjänstemannen tillstånd till det. Om bisysslan inte förutsätter användning av tjänstetid, räcker det med tjänstemannens anmälan om bisysslan. En myndighet kan dock också förbjuda att en tjänsteman utför en sådan uppgift om den till exempel äventyrar förtroendet för en tjänstemans opartiskhet vid skötseln av sina tjänsteuppdrag. Med bisyssla avses enligt samma lagrum tjänst och sådant avlönat arbete eller avlönat uppdrag som tjänstemannen har rätt att avsäga sig samt yrke, näring och rörelse. Domare och domstolars föredragande har inte ordinarie tjänstetid och ska alltid ansöka om tillstånd för en bisyssla hos domstolen. Andra än chefsdomare beviljas tillstånd för bisyssla av den domstol där domaren eller föredraganden tjänstgör.

Enligt domstolslagen ska en domare årligen för domstolen redogöra för hur mycket han eller hon har fått i betalning för sina bisysslor, om den sammanlagda inkomsten från bisysslorna överstiger 10 000 euro. I redogörelsen ska det anges vilka bisysslor inkomsten hänför sig till. När det gäller andra bisysslor än skiljemannauppdrag ska det även uppges vem som har betalat arvudet. Med stöd av en särskild bestämmelse i domstolslagen är uppgifterna om inkomster från bisysslor som domare redogjort för offentliga.

2.5 Bedömning av nuläget

Syftet med skyldigheten att anmäla bindningar är att både i domstolar och i nämnder trygga oberoendet för de personer som deltar i beslutsfattandet samt att stärka öppenheten och transparensen i beslutsfattandet. Målet är också att stärka allmänhetens förtroende för att beslutsverksamheten är opartisk. I fråga om domstolsväsendet skapar registreringen av uppgifter om bindningar i registret över domares bindningar och bisysslor offentlighet.

Vid social- och hälsovårdsministeriet finns en vedertagen praxis för begäran om och bevarande av anmälningar om bindningar för medlemmar i nämnderna. Praxisen är också känd för nämnderna. Medlemmarna i nämnderna får information om det förfarande som ska iakttas av social- och hälsovårdsministeriet. Ministeriet kan på begäran lämna ut uppgifter om bindningar till den del de inte är sekretessbelagda. Uppgifterna skall dock särskilt skriftligen begäras hos ministeriet.

Som biträdande justitiekansler Mikko Puumalainen i sitt avgörande OKV/719/1/2019 med anledning av klagomålet har påpekat, grundar sig praxisen att lämna in och bevara anmälningar om bindningar för medlemmar i besvärsnämnderna inte på lag, eftersom de frågor som avses inte har reglerats. Enligt biträdande justitiekanslerns ställningstagande är nuvarande praxis inte tydlig, tjänar inte öppenheten i rättsskipningen och förverkligar inte medborgarnas möjlighet att övervaka den offentliga makten. Den oklart reglerade situationen kan ge upphov till missförstånd och gör det svårt för medborgarna att få tillgång till information.

Även det klagomål som biträdande justitiekanslern hade mottagit berodde på ett missförstånd angående registreringen: klaganden hade försökt att i registret över domares bindningar och bisysslor söka uppgifter om bindningar för medlemmarna i besvärsnämnden för social trygghet, men hade hamnat att konstatera att det endast fanns uppgifter i registret om personer som hade gjort anmälan på grund av någon annan uppgift som domare än på grund av sitt uppdrag som medlem i nämnden. Klaganden misstänkte att de övriga medlemmarna hade underlåtit att anmäla sina bindningar. Biträdande justitiekanslern ansåg att medborgaren på grund av gällande lagstiftning inte kunde veta var man kan få tillgång till uppgifter om bindningar för medlemmar

i nämnderna. Om en medborgare av misstag väljer att söka uppgifter om medlemmar i nämnderna i domstolsväsendets register, får medborgaren sannolikt den uppfattningen att anmälningsskyldigheten har försummats, varvid han eller hon utan fog kan ifrågasätta både medlemmens och hela nämndens opartiskhet.

I sitt avgörande bedömde biträdande justitiekanslern lagstiftningen gällande de egentliga besvärsnämnderna. Även om lagen om trafik- och patientskadenämnden innehåller bestämmelser om de instanser som tar emot anmälningar om bindningar, saknas bestämmelser om registrering eller annan förvaring av anmälningar om bindningar i samtliga lagar som gäller nämnderna. Utöver bristerna och komplexiteten i lagstiftningen lyfter biträdande justitiekanslern fram att den nuvarande lagstiftningen inte stöder öppenheten i myndigheternas verksamhet och inte heller medborgarnas möjlighet att övervaka den offentliga makt som tillkommer nämnderna på det sätt som avses i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen). Biträdande justitiekanslern hänvisar också till myndigheternas skyldighet att se till att handlingar som är viktiga för allmänhetens tillgång till information vid behov är lättillgängliga, till exempel i det allmänna datanätet eller i bibliotek. Utöver de brister i lagstiftningen som biträdande justitiekanslern har lyft fram kan medborgarnas uppfattning om förfarandena också påverkas av att registret över domares bindningar och bisysslor har funnits i flera år och blivit välbekant för allmänheten som en lättillgänglig informationskälla.

Med hänsyn till de enhetliga målen för anmälan av bindningar i domstolar och nämnder samt de synpunkter som biträdande justitiekanslern anfört i sitt avgörande bör det anses motiverat att offentliggörandet av uppgifter om bindningar ska bli lika effektivt vid nämnderna som vid domstolarna. Syftet med behandlingen i nämnder är att skapa rättssäkerhet för medborgarna, vilket garanteras genom att verksamheten är opartisk och oberoende. Besvärsnämnderna utövar offentlig makt när de fattar beslut. Trafik- och patientskadenämnden ger däremot avgöranden och utlåtanden av rekommendationskaraktär. I praktiken iaktas dock trafik- och patientskadenämndens ställningstaganden i mycket stor utsträckning, varför medborgarnas intresse av att bevaka eventuella bindningar hos dem som deltar i beslutsfattandet i nämnden är jämförbart med vad som gäller för de egentliga besvärsnämnderna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att förbättra medborgarnas tillgång till information om de bindningar som medlemmarna i besvärsnämnderna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och medlemmarna i trafik- och patientskadenämnden har uppgett med stöd av sin lagstadgade anmälningsskyldighet till den del uppgifterna inte är sekretessbelagda. Målet är att förbättra medborgarnas möjligheter att övervaka nämndernas utövande av offentlig makt och att göra det möjligt för medborgarna att använda den avsedda informationen när de bevakar sina rättigheter och intressen.

Målet är att främja öppenheten och transparensen i nämndernas beslutsfattande och att stärka allmänhetens förtroende för besvärsmyndigheterna. Syftet är därför att stödja förverkligandet av de mål som ligger till grund för de anmälningar om bindningar som medlemmarna i nämnder gör (ShUB 8/2017 rd och KoUB 45/2018 rd).

Syftet med propositionen är dessutom att förtydliga regleringen av anmälningar om bindningar för medlemmar i nämnderna. Om förfarandet ska föreskrivas med större noggrannhet och bestämmelsernas laghänvisningar ska harmoniseras. Registreringen av anmälningar om domstolars och nämnders bindningar ska centraliseras i samma register, vilket ur medborgarnas synvinkel kan betraktas som en tydlig lösning.

De föreslagna ändringarna ska genomföras på ett sätt som är godtagbart med tanke på skyddet av privatliv och dataskyddet för de registrerade, på samma sätt som i den registerföring som används inom domstolsväsendet. För domstolsväsendets del förblir syftet med registreringen oförändrat och registreringen ändras i praktiken inte jämfört med nuläget.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Registrering av bindningar för medlemmar i nämnderna

4.1.1.1 Allmänt

I propositionen föreslås att de bindningar som medlemmar i besvärsnämnderna för utkomstskyddsärenden inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde (besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden) och medlemmar i trafik- och patientskadenämnden har anmält i enlighet med lagen i fortsättningen ska registreras i samma register i det allmänna datanätet som för närvarande enligt lagen om registret över domares bindningar och bisysslor används för registrering av motsvarande uppgifter för anställda vid domstolsväsendet.

Eftersom registreringen enligt propositionen i fortsättningen ska gälla även andra än domare vid domstolsväsendet eller personer som jämföras med dem i domstolsväsendets beslutsfattande, är det motiverat att ändra namnet på lagen om registret. Enligt förslaget ska registrets officiella namn i fortsättningen vara registret över bindningar och bisysslor. Den gällande lagen om registret över domares bindningar och bisysslor föreslås att av författningstekniska skäl upphävas i och med att registrets användningsområde utvidgas och dess namn ändras, samtidigt som en ny lag om registret stiftas. Den nya lagen ska ta hänsyn till de behov av ändringar som följer av att registret utvidgas till att omfatta medlemmar i nämnderna. I övrigt förblir bestämmelserna i väsentligt oförändrade.

4.1.1.2 Likställande av medlemmar i besvärsnämnder och sakkunnigledamöter i domstolar

Om registreringen av bindningar för medlemmar i nämnderna föreskrivs på samma sätt som i fråga om domstolarnas sakkunnigledamöter och tingsrättens nämndemän. Till skillnad från domare utgör för dessa persongrupper eventuella bisysslor och deras inkomster inte en särskild kategori av registrering. När det gäller sakkunnigledamöter och andra ledamöter vid domstolar som har uppdraget som bisyssla motiverades regleringen av registret över domares bindningar och bisysslor med hänsyn till deras roll som bisyssla (RP 224/2014 rd). Medlemmar i nämnderna har också uppdraget som bisyssla, med undantag för vissa av presidiets medlemmar.

Betydelsen av eventuella bisysslor för de personer som föreslås till nämnderna bör bedömas med tanke på utnämningen som en del av anmälan om bindningar, liksom i nuläget. Detsamma gäller för sakkunnigledamöter i domstolar och andra ledamöter i domstolarna som har uppdraget som bisyssla. Enligt 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen ska en anmälan om bindningar innehålla en redogörelse för personens näringsverksamhet, uppgifter utanför den tjänst som utnämningen gäller, samt uppgifter om inkomster från bisysslor enligt 18 § i statstjänstemannalagen. Medlemmarnas eventuella bisysslor bör därför betraktas som en typ av bindning och inkomster från bisysslor som en del av de ekonomiska förhållanden som medlemmarnas anmälningsskyldighet gäller.

Denna lösning ska för medlemmarna i nämnderna anses konsekvent även av den anledningen att sådana bisysslor som avses i statstjänstemannalagen endast kan utövas av tjänstemän, i vilken ställning endast en del av nämndernas medlemmar är. Av medlemmarna i de nämnder som avses är endast ordförande med uppdraget som huvudsyssla i besvärsnämnden för social trygghet tjänstemän. Till nämndernas medlemmar med uppdraget som bisyssla kan dessutom höra personer som i sin huvudsyssla är tjänstemän. Domare tjänstgör däremot alltid som tjänstemän i huvudsyssla, som behöver tillstånd för bisyssla för alla sina bisysslor. Enbart av denna anledning väger frågan om bisysslor betydligt tyngre vid domstolarna än vid nämnderna. Behovet av att utveckla bestämmelserna för domarnas bisysslor har dessutom haft en särskild koppling till övervakningen av domarnas roll som skiljedomare och till att göra det möjligt för domare att utnyttja sina kunskaper i dessa uppgifter (RP 224/2014 rd). Inom domstolsväsendet har man strävat efter att med hjälp av offentligheten för bisysslor och arvoden öka transparensen särskilt när det gäller uppgifter som skiljedomare. I nämnderna har frågor rörande i synnerhet skiljeuppdrag inte fått särskild uppmärksamhet.

4.1.1.3 Rättsregistercentralens ställning som personuppgiftsansvarig

I enlighet med artikel 4.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) avses med personuppgiftsansvarig en aktör som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses i enlighet med artikel 4.7 föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt. I enlighet med artikel 26 kan flera aktörer vara gemensamt personuppgiftsansvariga, om minst två eller fler personuppgiftsansvariga gemensamt fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen. Med personuppgiftsbiträde avses en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.

Rättsregistercentralen ska som personuppgiftsansvarig fortsätta sköta de lagstadgade uppgifter och skyldigheter som den personuppgiftsansvarige har. Till exempel ska behandlingen av yrkanden om rättelse av fel även i fortsättningen alltid ankomma på Rättsregistercentralen som personuppgiftsansvarig. Så behålls även i framtiden ett enhetligt förfarande för att rätta till fel för alla registrerade. Eftersom de uppgifter som registreras ges av den registrerade själv, baserar sig också bedömningen av uppgifternas riktighet i fråga om eventuella fel i första hand på grundval av uppgifter från den registrerade själv. För närvarande kan uppgifter föras in i registret av de anmälningsskyldiga som har användarnamn för registret, dvs. domstolar och deras domare med uppdraget som huvudsyssla. I fortsättningen ska uppgifter också föras in i registret av social- och hälsovårdsministeriet, som ska överföra de uppgifter som medlemmarna i nämnderna har lämnat.

Syftet med registret över bindningar och bisysslor och medlen för behandlingen av uppgifter fastställs i lagen om registret. Vid behandlingen av uppgifter och i den personuppgiftsansvariges verksamhet bör dessutom andra bestämmelser som säkerställer att behandlingen av personuppgifter är ändamålsenlig iakttas. Den verkställighet som registret kräver ska, inom de gränser som regleringen föreskriver, ankomma på Rättsregistercentralen. Social- och hälsovårdsministeriet ska även i fortsättningen ta emot anmälningar om bindningar av medlemmar i nämnderna, vilka ministeriet behöver vid det lagstadgade utnämningsförfarandet. Efter en utnämning ska ministeriet överföra uppgifterna i anmälan till registret. Samma förfarande ska tillämpas på anmälningar om ändringar som medlemmarna lämnar under sin mandatperiod.

Social- och hälsovårdsministeriet ska se till att de uppgifter som ministeriet har överfört till registret motsvarar de uppgifter som medlemmarna har lämnat. Överföringen av uppgifter till registret ska styras av samma skyldighet att iaktta lag och tillbörlig omsorg som även i övrigt gäller utförande av tjänsteuppdrag. När social- och hälsovårdsministeriet överför uppgifter till registret innebär omsorgsplikten i synnerhet att behövliga anteckningar för korrekt förmedling av uppgifterna görs i registret, och dessa anteckningar görs i enlighet med de tekniska krav som den registeransvarige ställer. Det är också väsentligt att sekretessbelagda uppgifter registreras så att de inte syns för andra än dem som enligt lag är berättigade till dem. Social- och hälsovårdsministeriet ska inte ha några uppgifter i anslutning till definitionen eller upprätthållandet av registret.

4.1.1.4 Uppgifter som registreras

I registret över bindningar och bisysslor införs uppgifter om de registrerades bindningar och bisysslor i enlighet med vad som föreskrivs om de uppgifter som ska registreras efter persongrupp. De uppgifter som registreras om personer som tjänstgör vid domstolsväsendet förblir oförändrade. När det gäller medlemmar i nämnderna ska deras bindningar registreras på samma sätt som för ledamöter i domstolar som har uppdraget som bisyssla. Dessutom antecknas i registret den registrerades namn, tjänste- eller uppgiftsbenämning, uppgifter om den domstol eller besvärnämnd där den registrerade tjänstgör samt datum när bisysslan inleddes eller en annan än en ekonomisk bindning uppstod och när bindningen eller bisysslan upphörde. I registret kan liksom för närvarande för identifiering av den registrerade antecknas den registrerades personbeteckning. När det gäller de uppgifter som registreras ändras endast den plats där den registrerade tjänstgör, som i framtiden kan vara antingen en domstol eller en nämnd.

Personbeteckning kan lämnas ut ur registret endast i enlighet med den bestämmelse om begränsning av utlämnande som gäller personbeteckning, dvs. endast till de instanser som definieras i lag. Dessa instanser är desamma som enligt 4 § 2 mom. i lagen har rätt att få sekretessbelagda uppgifter ur registret. Personbeteckning kan därmed inte lämnas ut till allmänheten. Även i övrigt ska frågan om registrering av uppgifter, som det föreskrivs om i 3 § i lagen, skiljas från frågan om utlämnande av uppgifter ur registret, som det föreskrivs om i 4 § i lagen.

Enligt propositionen ska i registret över bindningar och bisysslor, liksom för tillfället, registreras alla de ovan nämnda uppgifter som det föreskrivs om i 3 § i lagen. Sekretessbelagda uppgifter om den registrerade, personbeteckning samt vissa särskilt definierade uppgifter kan dock lämnas ut ur registret endast till de instanser som har rätt att få dessa uppgifter enligt vad som särskilt föreskrivs. Sekretessbelagda uppgifter om den registrerade, personbeteckning samt de avsedda särskilt definierade uppgifterna (t.ex. medlemskap i ett husbolags styrelse) ska således inte synas i registret för andra än för dem som har rätt att få även dessa uppgifter enligt vad som föreskrivs i 4 § i lagen.

4.1.1.5 Grund för behandlingen av personuppgifter

Den allmänna dataskyddsförordningen är en lagstiftning som är direkt tillämplig på nationell nivå, men som i vissa avseenden ger medlemsstaterna nationellt spelrum jämförbart med direktivet. Den nationella lagstiftningen kan därför, på de villkor som anges i förordningen, precisera bestämmelserna i förordningen. Dessutom tillåter förordningen i vissa fall att nationella bestämmelser föreskrivs som undantag i förhållande till vad som annars förutsätts i förordningen. Förordningen innehåller bestämmelser om vilka undantag från förordningens bestämmelser som får göras och vilka villkor som gäller för undantag. I Finland är syftet med dataskyddslagen (1050/2018) som tillämpas som allmän lag vid sidan av förordningen att precisera och komplettera förordningen och dess nationella tillämpning.

Enligt den allmänna dataskyddsförordningen krävs det för att behandlingen ska vara lagenlig att det finns en rättslig grund för behandlingen av personuppgifter enligt förordningen. Bestämmelser om de rättsliga grunderna för behandlingen finns i artikel 6.1 i förordningen.

Enligt artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen är behandlingen av personuppgifter lagenlig om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Enligt punkt 1 e i samma artikel kan behandlingen grunda sig på att behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Behandlingen av personuppgifter inom den offentliga sektorn grundar sig i regel på dessa rättsliga grunder för behandling (RP 9/2018 rd). Båda dessa rättsliga grunder inkluderar den nationella lagstiftarens handlingsutrymme enligt artikel 6.2 och 6.3 i förordningen.

I enlighet med artikel 6.2 i den allmänna dataskyddsförordningen får medlemsstaterna behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning med hänsyn till behandling för att efterleva punkt 1 c och e. Medlemsstaterna kan exempelvis närmare fastställa särskilda krav för behandlingen av uppgifter och andra åtgärder för att säkerställa en laglig och rättvis behandling.

I artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen förutsätts att den grund för behandlingen som avses i punkt 1 c och e ska fastställas i enlighet med unionsrätten, eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Detta innebär att det i vissa fall inte bara är tillåtet för en medlemsstat, utan också nödvändigt, att anta kompletterande bestämmelser om grunden för behandlingen. De nationella bestämmelserna kan innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i förordningen, bland annat de allmänna villkor som ska gälla för den personuppgiftsansvariges behandling, vilken typ av uppgifter som ska behandlas, vilka registrerade som berörs, vissa frågor i anknytning till utlämning av uppgifter, ändamålsbegränsningar, lagringstid samt typer av behandling och förfaranden för behandling. Ytterligare förutsätts att unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

Tillämpningen av artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen preciseras i 4 § 1 mom. i dataskyddslagen så att behandlingen kan grunda sig på detta stycke bland annat om 1) det är fråga om uppgifter som beskriver en persons ställning samt uppdrag och skötseln av detta inom ett offentligt samfund, näringslivet, organisationsverksamhet eller någon annan motsvarande verksamhet, i den mån som syftet med behandlingen är förenligt med allmänt intresse och behandlingen står i proportion till det legitima mål som eftersträvas eller om 2) behandlingen behövs och är proportionell i en myndighets verksamhet för utförande av en uppgift av allmänt intresse. I motiveringen till lagrummet (RP 9/2018 rd) anges att paragrafens 1 mom. 1 punkt ger inte rätt att hålla personuppgifter tillgängliga för allmänheten. Punkt 2 syftar i sin tur enligt motiveringen till att göra det möjligt för myndigheter att behandla personuppgifter när rätten till behandling inte direkt kan härledas från en uppgifts- och behörighetsbestämmelse som gäller myndigheten eller från mera detaljerad specialreglering, om sådan finns.

Mot bakgrund av dessa överväganden ska det kriterium som anges i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, nämligen att den personuppgiftsansvarige fullgör sin lagstadgade skyldighet, anses utgöra en rättslig grund för behandling av personuppgifter till följd av genomförandet av registret över bindningar och bisysslor. Enligt lagen fungerar Rättsregistercentralen som personuppgiftsansvarig. Att föra in uppgifter om anmälningsskyldiga i registret, vilket social- och hälsovårdsministeriet ska göra i fråga om medlemmar i nämnderna, är en uppgift av teknisk art för att möjliggöra den registrering som lagen förutsätter.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen ska det föreslagna registret och dess syfte samt den personuppgiftsansvarige regleras i nationell lag när behandlingen grundar sig på artikel 6.1 c i förordningen. Enligt artikel 6.2 och 6.3 får den nationella lagstiftningen också reglera registrering av personer och uppgifter, radering av uppgifter och utlämnande av uppgifter, förutsatt att medlemsstaternas lagstiftning uppfyller ett mål av allmänt intresse och står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas. Den föreslagna lagstiftningen uppfyller detta villkor: målet är att säkerställa oberoende och öppenhet i rättsskipningen och i beslutsfattandet i nämnderna och att främja medborgarnas tillgång till information och inflytande, och begränsningarna av de registrerades integritetsskydd ska med beaktande av syftet med och innehållet i den föreslagna lagstiftningen anses stå i proportion till detta.

Begränsningarna av de registrerades integritetsskydd bedöms ännu närmare nedan i denna proposition.

4.1.1.6 Eventuella uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter i registret och grunden för behandlingen i dessa fall

I artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. Med detta avses behandling av personuppgifter som avslöjar en persons ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning. Det kan också handla om behandling av genetiska uppgifter eller biometrisk uppgifter för att identifiera en fysisk person.

De uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter enligt den allmänna dataskyddsförordningen motsvarar i huvudsak de uppgifter som i den tidigare nationella lagstiftningen definierades som känsliga uppgifter. Det finns dock också vissa skillnader i begreppen (RP 9/2018 rd, s. 39—40).

I regeringens proposition med förslag till lag om ett register över domares bindningar och bisysslor konstateras att de uppgifter som överlämnas inte är av känslig natur (RP 224/2014, s. 38), vilket dock inte motiveras närmare. I propositionen konstateras dessutom att vid utlämnande av uppgifter ska utöver de sekretessgrunder som grundar sig på statstjänstemannalagen i övrigt även iakttas vad som föreskrivs i offentlighetslagen och den numera upphävda personuppgiftslagen (RP 224/2014 rd, s. 27). Den allmänna dataskyddsförordningen har utfärdats efter att lagen om registret över domares bindningar och bisysslor stiftats, och frågan om huruvida uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter kan ingå i det nya registret som föreslås ska bedömas utifrån den.

Vid beredningen av propositionen har man kommit fram till att det inte helt kan uteslutas att anmälningar om bindningar tillfälligt och i enskilda fall även kan omfatta uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. Därför kommer även grunderna för behandlingen av dessa uppgifter att utredas nedan. Denna uppfattning har bland annat fastställts utgående från att personuppgifter i enlighet med artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen hör till särskilda kategorier av personuppgifter om de "avslöjar" någon av de omständigheter som avses i artikeln i fråga. Därför förutsätts det inte att uppgifterna till exempel samlas in eller registreras särskilt i syfte att avslöja dessa omständigheter. Europeiska domstolen utgick också i domstolens dom av den 1 augusti 2022, C-184/20, OT v Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (Etikkommittén för högre tjänstemän, Litauen) från att uppgifterna måste anses höra till särskilda kategorier av personuppgifter när de de facto kan avslöja sådana personliga omständigheter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen. Avgörandet behandlas närmare i ka-

titlet om grundlagsenlighet och lagstiftningsordning i denna proposition. Enligt 11 § i den numera upphävda personuppgiftslagen (523/1999) var känsliga uppgifter personuppgifter "som beskriver eller vilkas syfte är att beskriva" de omständigheter som gäller för en person i den mening som avses i lagen, varvid begreppet känsliga personuppgifter hade en mer begränsande definition än förordningens enda krav på att de relevanta omständigheterna skulle "avslöjas".

Offentliga uppgifter om bindningar gäller vanligtvis uppgifter som hänför sig till personens yrkesställning eller yrkeskompetens. De omständigheter som avses i fråga om särskilda kategorier av personuppgifter hör som sådana inte till de bindningar som ska anmälas. I vissa fall kan det dock vara möjligt att till exempel på grundval av de förtroende- eller förvaltningsuppgifter som personen har anmält göra antaganden eller dra slutsatser om de omständigheter som avser särskilda kategorier av personuppgifter för personen i fråga. Så kan till exempel vara fallet när en person anmäler ett förtroendeuppdrag i ett religionssamfund. Personer som har nominerats till nämnder har i enskilda fall anmält sådana uppgifter till social- och hälsovårdsministeriet. Även biträdande justitieombudsmannen Petri Jääskeläinen tycks i ett äldre avgörande (2709/2/00) ha ansett det möjligt att uppgifter om bindningar som anmäls i enlighet med statstjänstemannalagen kan vara känsliga om de har samband med exempelvis en persons religiösa eller politiska övertygelse eller medlemskap i en fackförening.

Från och med den 1 juni 2022 har 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen ändrats i enlighet med rekommendationen från Greco, Europarådets grupp av stater mot korruption (Council of Europe - Group of States Against Corruption). Syftet med denna bestämmelse är att ge en uttömmande definition av de bindningar som ska anmälas, vilket syftar till att harmonisera innehållet i anmälningarna om bindningar och utesluta den anmälningsskyldigas egen prövning i frågan (RP 187/2021 rd). Detta innebär åtminstone ett partiellt avskiljande från de utgångspunkter som anges i den ursprungliga motiveringen till 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. I motiveringen ansågs anmälningsskyldigheten i sista hand bero på de uppgifter som hör till en tjänst. Det väsentliga ansågs vara att ange de omständigheter som enligt en objektiv bedömning kan väcka misstankar hos en utomstående om att opartiskheten äventyras med tanke på tjänsteåliggandena. Anmälningsskyldighetens omfattning kunde fastställas på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på tjänstens uppgifter, och den anmälningsskyldiga kan då begränsa sin anmälan till de väsentliga omständigheter som kan inverka på skötseln av tjänsteåliggandena (RP 236/1996 rd, s. 6—7).

Uppgifter om huruvida ändringarna i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen eventuellt påverkar anmälningar av bindningar har ännu inte samlats in. Den egen prövning som bestämmelsen tidigare gav den anmälningsskyldiga innebar i praktiken att den anmälningsskyldiga utöver de omständigheter som specificerats i bestämmelsen även skulle anmäla andra bindningar som den anmälningsskyldiga ansåg vara av betydelse med tanke på uppdraget. Denna kategori av anmälningar har avskaffats och förteckningen över de uppgifter som ska anmälas har blivit uttömmande. Principen är att den anmälningsskyldigas egen prövning har uteslutits. Detta stöder också uppfattningen att det inte helt kan uteslutas att uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter förekommer i det föreslagna registret, även om sådana uppgifter är mycket sällsynta.

Behandlingen av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter är enligt den allmänna dataskyddsförordningen tillåten endast under förutsättning att det utöver den rättsliga grunden enligt artikel 6 i förordningen även föreligger något av villkoren i artikel 9.2 i förordningen. Enligt artikel 9.2 g är behandlingen tillåten om det är nödvändigt av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. Ytterligare förutsätts att behandlingen ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga

och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Detta stycke lämnar en prövningsmarginal till den nationella lagstiftaren. Tillämpningen av lagrummet kräver också kompletterande nationell lagstiftning (RP 9/2018 rd, s. 42).

I 6 § i dataskyddslagen föreskrivs det med stöd av det nationella handlingsutrymme som förordningen medger närmare om situationer där det är möjligt att behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. Behandlingen av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter är tillåten med stöd av 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen, bland annat när det gäller sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. Bestämmelserna i 2 mom. gäller de lämpliga och särskilda åtgärder som en personuppgiftsansvarig och ett personuppgiftsbiträde som behandlar personuppgifter i dessa situationer ska vidta för att skydda den registrerades rättigheter. Den lista över åtgärder som ingår i momentet i fråga är inte täckande eller tvingande, utan bestämmelsen överlåter det till den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet att pröva hurdana skyddsåtgärder de risker som är förknippade med behandling av personuppgifter förutsätter (RP 9/2018 rd, s. 94).

Syftet med det föreslagna registret är att säkerställa oberoende och öppenhet i rättsskipningen och att förbättra medborgarnas tillgång till information om utövandet av offentlig makt. Den föreslagna registreringen skulle därför tjäna ett viktigt allmänintresse. Registreringen gäller personer som deltar i rättsskipningen eller motsvarande verksamhet vid domstolar eller vid nämnder. De uppgifter som registreras om bindningarna gäller omständigheter som en person enligt lag ska anmäla innan han eller hon blir förordnad till en tjänst och under tjänstens gång för att möjliggöra en extern bedömning av hans eller hennes opartiskhet och oberoende. De uppgifter som registreras ska definieras exakt i lagen om registret. Fastställandet av bindningar ska dessutom grunda sig på de bestämmelser som definieras uttömmande i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Den registrerades ställning och rättigheter ska vara förenliga med den allmänna dataskyddsförordningen och den kompletterande nationella lagstiftningen. I lagen om registret föreskrivs dessutom om utlämnande av uppgifter och avförande av uppgifter ur registret, vilket bestämmer hur länge uppgifterna förvaras i registret och fastställer att uppgifter kan sökas i registret endast genom enskilda sökningar.

Uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter kan i huvudsak ingå i registret tillfälligt. Det är frågan om situationer där uppgifter i registret indirekt skulle möjliggöra antaganden eller slutsatser om den registrerades omständigheter. Även dessa uppgifter ska alltid ha anmälts av den registrerade själv enligt lagen. Anmälningsskyldigheten gäller till exempel den registrerades förtroende- eller ansvarsställning eller avlönade uppdrag i ett offentligt eller privat samfund. Bestämmelserna om anmälningsskyldighet begränsar de relevanta uppgifterna. Det skulle således inte handla om till exempel den registrerades personliga egenskaper. Samma uppgifter kan i många fall offentliggöras med den registrerades samtycke även i andra offentliga källor. Utlämnandet av uppgifter ur registret över bindningar och bisysslor ska vid sidan av de särskilda bestämmelserna om sekretessbelagda uppgifter i statstjänstemannalagen särskilt begränsas av sekretessbestämmelserna i offentlighetslagen, enligt vilka det ska bedömas huruvida uppgifterna är sekretessbelagda när de förs in i registret. Endast uppgifter som är offentliga kan lämnas ut ur registret. I 4 § 2 mom. i lagen föreskrivs dessutom särskilt om vissa specificerade begränsningar för utlämnande av uppgifter: den registrerades personbeteckning får för identifiering av den registrerade lämnas ut endast till dem som enligt 3 mom. har rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter om den registrerade. Uppgifter om den registrerades förtroende- eller förvaltningsuppdrag eller annat uppdrag i förvaltningsorganet för ett i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) avsett bostadsaktiebolag eller ömsesidigt fastighetsaktiebolag, i förvaltningsorganet för en i lagen om bostadsrättsbostäder (393/2021) avsedd sammanslutning som äger bostadsrättshus, i verksamhet som anknyter till i lagen om småbarnspedagogik

(540/2018) avsedd småbarnspedagogik eller i verksamhet som anknyter till i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) avsedd förskoleundervisning eller grundläggande utbildning får lämnas ut endast till dem som enligt 3 mom. har rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter om den registrerade.

Med beaktande av föremålet för och syftet med de föreslagna bestämmelserna, den personuppgiftsansvariges och personuppgiftsbiträdets rättsliga skyldigheter samt den registrerades ställning i sin helhet, kan även den behandling som krävs för att behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter anses stå i proportion till syftet med bestämmelserna.

Publicering av personuppgifter i det allmänna datanätet utgör i princip en klart större risk för den registrerade än motsvarande registrering i ett register som är stängt för allmänheten. Detta beror bland annat på att allmänheten har lätt tillgång till registret och att den personuppgiftsansvarige inte har möjlighet att försäkra sig om de omständigheter som rör dem som använder uppgifterna.

Med hänsyn till ovanstående bedöms att den risk som den registrerade kan utsättas för i fråga om behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter kan anses vara låg. Den registrerades skydd kan anses vara tillräckligt i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen och den kompletterande nationella lagstiftningen. Av betydelse ur denna synpunkt är bl.a. att sekretessbelagda uppgifter inte lämnas ut ur registret och att det även föreskrivs om vissa andra begränsningar för utlämnande av uppgifter. Den allmänna dataskyddsförordningen förbjuder inte behandling eller utlämnande av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, förutsatt att det finns en rättslig grund för behandlingen av personuppgifter enligt förordningen. Uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter får endast lämnas ut ur registret till allmänheten om uppgifterna enligt nationell lag inte är sekretessbelagda. Det skulle således röra sig om uppgifter som inte är sekretessbelagda enligt särskilda bestämmelser och inte heller enligt exempelvis de sekretessgrunder som skyddar privatlivet enligt offentlighetslagen. Ett utlämnande av uppgifter skulle därför grunda sig på att den nationella lagstiftaren anser att uppgifterna är offentliga och att det inte föreskrivs om några begränsningar för utlämnande av uppgifter. Det är inte möjligt att söka uppgifter i registret i form av massökningar och det finns bestämmelser om avförande av uppgifter ur registret inom utsatt tid.

4.1.1.7 Frågor i anknytning till utlämnande av uppgifter

Uppgifter om medlemmar i nämnderna kan sökas via det allmänna datanätet på samma sätt som uppgifter om anställda vid domstolsväsendet: var och en har rätt att få information om uppgifterna i registret till den del de inte är sekretessbelagda och uppgifter kan sökas genom en enskild sökning på personens namn. I fråga om personbeteckning föreskrivs dessutom särskilt att personbeteckning inte får lämnas ut ur registret till andra än dem som har rätt att få sekretessbelagda uppgifter ur registret. Bestämmelsen är till sin juridiska natur inte en sekretessbestämmelse utan en begränsning för utlämnande av uppgifter, även om de instanser som har rätt att få personbeteckningen fastställs med stöd av att samma instanser har rätt att få vissa sekretessbelagda uppgifter ur registret. Andra momentet i 4 § i lagen ska dessutom innehålla vissa specificerade begränsningar för utlämnande av uppgifter, vilka även till sin juridiska natur utgör begränsningar för utlämnande av uppgifter.

Enligt propositionen ska det föreskrivas att social- och hälsovårdsministeriet samt varje nämnd, på motsvarande sätt som justitieministeriet i fråga om utnämningar av domare som bereds av justitieministeriet samt domstolarnas chefsdomare, ska ha rätt att erhålla uppgifter om medlemmarnas ekonomiska ställning, vilka enligt 8 a § 4 mom. i statstjänstemannalagen är sekretess-

belagda samt uppgifter som enligt offentlighetslagen är sekretessbelagda. Domstolarnas chefsdomare ska dessutom på samma sätt som tidigare ha rätt att även få uppgifter om parterna i en tvist som behandlas av skiljemän, vilka enligt 18 § 5 mom. statstjänstemannalagen är sekretessbelagda. I fråga om medlemmar i nämnderna behövs den sistnämnda bestämmelsen inte, då den gäller de uppgifter som i samband med en anmälan om bisyssla eller ansökan om tillstånd för bisyssla läggs fram om parterna i en tvist till den myndighet som behandlar tillståndet eller anmälan. Med stöd av de allmänna bestämmelserna i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (*informationshanteringslagen*) är det tillåtet att lämna ut registeruppgifter till dessa instanser också via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse som möjliggör visning av uppgifter, varvid det inte finns något behov av särskilda bestämmelser om detta.

4.1.2 Harmonisering av bestämmelserna om anmälning av bindningar i de lagar som gäller för nämnder samt kompletteringar till bestämmelserna

4.1.2.1 Kompletteringar till bestämmelserna och harmonisering av hänvisningsbestämmelserna

Bestämmelserna i lagen om besvärsnämnden för social trygghet, lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden, lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden samt lagen om trafik- och patientskadenämnden om skyldighet för nämndernas medlemmar att anmäla sina bindningar föreslås bli kompletterade i fråga om förfarandet. Det föreslås att hänvisningsbestämmelserna i lagrummen ska harmoniseras.

Eftersom innehållet i anmälningar om bindningar regleras i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen, är det tydligast att i de lagar som gäller nämnderna direkt hänvisa till detta lagrum i fråga om anmälningarnas innehåll. I lagen om trafik- och patientskadenämnden finns redan för närvarande en sådan hänvisning. Dessutom ska det föreskrivas till vilken instans medlemmarna ska anmäla sina bindningar. Bestämmelserna ska också kompletteras med hänvisningar till registreringen av bindningar.

4.1.2.2 Mottagare av anmälningar om bindningar

Enligt propositionen ska medlemmarna i nämnderna före utnämningen lämna en anmälan om bindningar till social- och hälsovårdsministeriet. Så förhåller det sig redan nu i fråga om samtliga avsedda nämnder; i trafik- och patientskadenämnden enligt lag och i besvärsnämnderna enligt vedertagen praxis. Det att den som utnämnts till medlem i fortsättningen i lag skulle åläggas skyldighet att även sända sin anmälan om bindningar för kännedom till den nämnd i vilken han eller hon utnämnts innebär däremot en ändring i förhållande till nuvarande bestämmelser i lagen. Detta motsvarar den skyldighet som enligt domstolslagen åligger den som utnämnts till domare, och det är nytt i den lagstiftning som gäller nämnder. I fortsättningen föreskrivs i de lagar som gäller alla de avsedda nämnderna också om medlemmarnas skyldighet att lämna in eventuella anmälningar om ändringar under sin mandatperiod till social- och hälsovårdsministeriet samt till den nämnd där de tjänstgör. Detta motsvarar de nuvarande stadgandena i lagen om trafik- och patientskadenämnden. Lagarna om de egentliga besvärsnämnderna saknar däremot fortfarande helt och hållet bestämmelser om mottagare av anmälningar.

Social- och hälsovårdsministeriets nuvarande praxis är att be medlemmarna göra behövliga anmälningar till ministeriet. I praktiken informerar medlemmarna förmodligen redan för närvarande också den nämnd där de tjänstgör om eventuella bindningar och förändringar i dessa.

Social- och hälsovårdsministeriet behöver för att bereda förordnandet av medlemmar uppgifter om eventuella bindningar för den som föreslås bli förordnad till medlem. Enligt förslaget ska social- och hälsovårdsministeriet även alltid överföra uppgifter om medlemmarnas anmälningar om bindningar till registret över bindningar och bisysslor. Att centralisera dessa åtgärder inom förvaltningsområdet är en lösning för registrets introduktionsskede, vilken vid behov kan utvärderas senare. Det föreslagna arrangemanget förutsätter i praktiken att ministeriet, liksom för närvarande, även tar emot de anmälningar om ändringar som medlemmarna lämnar in under den tid uppdraget varar. På så sätt ska ministeriet också, liksom för närvarande, hålla sig informerat om bindningar för medlemmarna i de nämnder som hör till dess förvaltningsområde.

Det att medlemmarna i nämnderna under sitt uppdrag vidare ska anmäla sina bindningar även till social- och hälsovårdsministeriet, d.v.s. till den myndighet som berett förordnandet, motsvarar i den nuvarande lagstiftningen den lösning som tillämpas i fråga om trafik- och patientskadenämnden. Domare och sakkunnigledamöter inom domstolsväsendet ska däremot under sitt tjänsteförhållande eller sitt uppdrag lämna in sina anmälningar om bindningar endast till den domstol där de tjänstgör. Bestämmelsen i lagen om trafik- och patientskadenämnden grundar sig på ett förslag från kommunikationsutskottet där lösningen, som avviker från domstolslagen, inte motiveras separat (KoUB 45/2018 rd).

De föreslagna bestämmelserna innebär att även nämnderna i fortsättningen enligt lag ska få kännedom om alla anmälningar om bindningar från sina medlemmar. Detta stöder nämndernas förutsättningar att vid behov följa upp medlemmarnas bindningar och ta hänsyn till eventuella bindningar i nämndens verksamhet. I samma syfte föreskrivs, i motsvarighet till lagstiftningen som gäller domare, att medlemmarna i nämnderna även alltid ska lämna en redogörelse för sina bindningar på begäran av nämnden eller social- och hälsovårdsministeriet.

Bindningarna för dem som blir förordnade till medlemmar i nämnderna utreds som en del av det lagstadgade förfarandet för förordnandet. Bedömningen av ojävighet från fall till fall ankommer å andra sidan i första hand på medlemmen själv. Nämndernas roll när det gäller att följa upp medlemmarnas bindningar ska fortsättningsvis vara ett komplement till dessa förfaranden. Domstolarna kan genom eget övervägande när det gäller att bevilja tillstånd för bisyssla direkt påverka domarnas övriga avlönade uppgifter. Något motsvarande medel står inte till förfogande i nämnderna, eftersom medlemmar i nämnderna med några få undantag inte tjänstgör som tjänstemän i sina uppdrag. Dessutom har majoriteten av medlemmarna i nämnderna uppdraget som bisyssla. Därför grundar sig nämndernas uppföljning av bindningar framför allt på kännedom om medlemmarnas eventuella bindningar samt på nödvändig hänsyn till dem i nämndernas verksamhet.

Medlemmarna tillsätts skyldigheten att lämna in en anmälan om bindningar till båda de instanser som avses i lagen: social- och hälsovårdsministeriet samt vederbörande nämnd. Eftersom det är fråga om uppgifter som gäller en medlem när han eller hon är nominerad till ett offentligt uppdrag samt senare som nämndens beslutsfattare, är det naturligt att kräva att medlemmen själv bär ansvaret för att uppgifterna lämnas.

Den allmänna regleringen i informationshanteringslagen tillåter att det för nämnderna öppnas ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse till registret över bindningar och bisysslor. Sådana tekniska lösningar kan därför införas senare, och dessa lösningar kan då bidra till hurdana praktiska åtgärder medlemmarna senare kan vidta för att uppfylla sin anmälningsskyldighet. Ett eventuellt behov av sådana ändringar kan bli föremål för särskilt övervägande i ett senare skede, och deras kostnadseffekter bedöms inte i samband med de ekonomiska konsekvenserna av denna proposition.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen kommer inte att få några betydande ekonomiska konsekvenser. De ändringar som propositionen avser genomförs inom ramen för statsfinanserna och enligt statsbudgetens anslag och antal årsverken.

Kostnaderna för de föreslagna ändringarna består av de utvecklingskostnader som införandet av registret förutsätter samt löpande kostnader för registret.

Kostnaderna för det utvecklingsarbete som utvidgningen av registret kräver är av engångsnatur. De uppstår genom att de tekniska egenskaperna hos det nuvarande registret över domares bindningar och bisysslor utvecklas på det sätt som krävs för att utvidga registrets användningsområde. Det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet under utvecklingsskedet anses vara att centralisera registreringen av uppgifter om medlemmarnas bindningar till social- och hälsovårdsministeriet. Utvecklingskostnaderna för att ta registret i bruk uppskattas till högst 27 000 euro.

De löpande kostnaderna för registret består av kostnader för plattformen och andra kontinuerliga tjänster (underhåll och utveckling). Kostnaderna för tjänsterna varierar årligen, medan plattformskostnaderna är en tämligen fast utgiftspost. Eftersom användningen av registret utvidgas från justitieministeriets förvaltningsområde till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, ska kostnaderna fördelas mellan dessa förvaltningsområden. Dessutom ska social- och hälsovårdsministeriet betala Rättsregistercentralen för det tekniska stöd som behövs för användningen av registret.

De löpande kostnaderna för justitieministeriets förvaltningsområde uppgår för närvarande till cirka 43 000 euro per år. Det är en uppskattning av kostnaderna för 2022, inklusive plattformskostnader och andra kontinuerliga tjänster (underhåll och utveckling). När uppgifter om nämndernas medlemmar tas med i registret och social- och hälsovårdsministeriet börjar använda registret, uppskattas de sammanlagda årliga kostnaderna för användningen av registret uppgå till 50 500 euro, vilket ska fördelas mellan de förvaltningsområden som använder registret. Kostnaderna för systemutveckling beror också till stor del på hur omfattande utvecklingsåtgärder som vidtas i registret. I denna bedömning utgår man från att registrets funktioner inte ändras i någon större utsträckning. Om det senare exempelvis öppnas ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse till registret för nämnderna, ska dess inverkan på kostnaderna bli föremål för särskild bedömning. Det tekniska användarstöd som social- och hälsovårdsministeriet behöver uppskattas kosta cirka 4 000 euro per år. I den andel av det tekniska användarstödet som uppskattas till cirka 4 000 euro ingår stöd, rådgivning och anvisningar som Rättsregistercentralen som registeransvarig ger social- och hälsovårdsministeriet, men inte sådan systemutveckling eller systemunderhåll som avses ovan.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

De föreslagna ändringarnas inverkan på myndigheternas verksamhet i sin helhet är ringa, eftersom ändringarna gäller begränsade myndighetsfunktioner och myndighetsförfaranden. Den principiella betydelsen av att stärka öppenheten i nämndernas beslutsfattande är dock viktig.

Användningen av Rättsregistercentralens nuvarande register över bindningar och bisysslor utvidgas utanför justitieförvaltningen. Rättsregistercentralen svarar fortfarande för de uppgifter

som ankommer på den personuppgiftsansvarige. Enligt förslaget ska social- och hälsovårdsministeriet föra in uppgifter om medlemmar i nämnderna inom ministeriets förvaltningsområde i registret, vilket i första hand är en uppgift av teknisk art. Det finns därför inga hinder för att senare genomföra de åtgärder som krävs för registreringen även på annat sätt, om medlemmarna i nämnderna på motsvarande sätt som domarna senare till exempel skulle få möjlighet att föra in sina uppgifter direkt i registret.

Enligt den nu föreslagna arbetsfördelningen kommer överföringen av uppgifter till registret att för social- och hälsovårdsministeriet medföra en viss mängd manuellt arbete samt arbete som förorsakas av den juridiska bedömningen som registreringen av uppgifterna kräver, särskilt i början av nämndernas femåriga mandatperioder. Samtidigt minskar medborgarnas behov av att från ministeriet separat begära offentliga uppgifter om medlemmarnas bindningar. Antalet begäranden om uppgifter är för närvarande visserligen ganska litet. Om en bättre tillgång till uppgifter om bindningar skulle öka allmänhetens intresse för medlemmars bindningar, kan social- och hälsovårdsministeriet och nämnderna få fler förfrågningar och begäranden omkring detta tema än tidigare.

Förtydligandet av bestämmelserna om anmälningar om bindningar i de särskilda lagarna om nämnderna samt regleringen av registreringen av uppgifter om bindningar klargör både social- och hälsovårdsministeriets och nämnders ställning och uppgifter. Att samtliga anmälningar om bindningar enligt lag i fortsättningen även ska överlämnas till vederbörande nämnd stöder nämndernas förutsättningar att följa upp medlemmarnas bindningar.

Att vara medlem i en nämnd ska inte begränsa en persons övriga samhällseliga eller yrkesmässiga deltagande mer än vad som är nödvändigt för att trygga medlemmens oberoende. I samband med bedömningen av betydelsen av medlemmarnas bindningar kan man också behöva samordna synpunkter som lyfter fram olika perspektiv. Problematiken kan i tillämpliga delar visa sig vara liknande som i fråga om domare, för vilka viktiga samhällsintressen samtidigt är förenade såväl med möjligheten att sköta skiljemannauppdrag som med upprätthållandet av gränserna för och tillsynen över dessa uppgifter. Möjligheten att samtidigt sköta olika uppdrag kan vara viktig för personen i fråga, till exempel när det gäller att samla erfarenhet och utnyttja sina kompetenser. Det är dock uppenbart att övriga uppdrag inte får äventyra medlemmarnas opartiskhet och oberoende. Det är inte uteslutet att en utökning av allmänhetens tillgång till uppgifter om bindningar av olika skäl indirekt kunde gynna personer med få övriga uppdrag när medlemmar föreslås till nämnderna. En sådan utveckling skulle underlätta bedömningen av bindningar och beaktandet av dem i nämnderna, men kunde i vissa fall minska viljan hos erfarna och mångsidigt aktiva personer att tjänstgöra som medlem i en nämnd. Detta skulle vara en förlust ur nämndernas synvinkel, och de personer som avstår från att bli medlem skulle förlora möjligheten att utöka sina kunskaper genom att medverka i nämndernas verksamhet.

Den föreslagna registreringen av uppgifter om bindningar ökar insynen i nämndernas verksamhet och bidrar till att stärka medborgarnas förtroende för nämnderna.

4.2.3 Övriga samhällseliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser för medborgarnas ställning i samhället och medborgarsamhället

De föreslagna ändringarna förbättrar allmänhetens tillgång till information om eventuella bindningar för medlemmar i nämnderna. Den ökade offentligheten stöder också i enlighet med offentlighetslagen medborgarnas möjligheter att agera och påverka: medborgarna kan utgående från de uppgifter de fått fritt bilda sig en uppfattning om nämndernas verksamhet och utnyttja informationen för att bevaka sina intressen och rättigheter, exempelvis genom att överklaga

beslut som fattats av nämnden. Eftersom det är lätt att använda registret över bindningar och bisysslor kan medborgare eller till exempel medborgarorganisationer också följa registret regelbundet om de så önskar. Utlämnande av uppgifter begränsas på samma sätt som tidigare i fråga om sekretessbelagda uppgifter och personbeteckning. Dessutom föreskrivs uttryckligen att uppgifter om den registrerades förtroende- eller förvaltningsuppdrag eller annat uppdrag i förvaltningsorganet för ett bostadsaktiebolag eller ömsesidigt fastighetsaktiebolag, i förvaltningsorganet för en sammanslutning som äger bostadsrättshus eller i verksamhet som hänför sig till småbarnspedagogik eller förskoleundervisning eller grundläggande utbildning inte får lämnas ut till allmänheten. Med beaktande av att de sist avsedda begränsningarna för utlämnande av uppgifter gäller omständigheter som oftast har samband med den registrerades boende eller med småbarnspedagogik eller skolgång för hans eller hennes barn, anses begränsningarna vara motiverade med hänsyn till skyddet av den registrerades privatliv och med hänsyn till registrets syfte. Dessa uppgifter skulle i allmänhet även kunna vara tillämpliga på de i offentlighetslagen föreskrivna sekretessgrunderna, vilkas tillämpning dock förutsätter prövning från fall till fall. Med hänsyn till dessa omständigheter kan en begränsning av uppgifternas offentlighet i detta avseende betraktas som en tydlig och motiverad lösning.

4.2.3.2 Konsekvenser för medlemmarnas rätt till skydd av privatlivet

De uppgifter som medlemmarna i nämnderna har lämnat om sina bindningar fås numera av social- och hälsovårdsministeriet genom särskild begäran till den del uppgifterna inte är sekretessbelagda. Allmänhetens rätt till information begränsar sålunda redan för närvarande med stöd av offentlighetslagen medlemmarnas rätt till skydd av privatlivet. Det föreslagna registret ger emellertid allmänheten väsentligt lättare tillgång till dessa redan tidigare offentliga uppgifter, vilket avsevärt sänker tröskeln för allmänheten att ta del av uppgifterna. Uppgifternas faktiska offentlighet skulle kunna öka betydligt, vilket också är syftet med propositionen.

Även om de rättsliga grunderna för offentligheten för uppgifter om bindningar inte ändras, i andra avseenden än i fråga om de uttryckliga begränsningar för utlämnande som föreslås i 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen, utgör den utökade offentligheten ur nämndernas och medlemmarnas perspektiv en ny situation. Det är inte uteslutet att en utökning av allmänhetens tillgång till uppgifter om bindningar i enskilda fall skulle kunna leda till kontakter av medborgare, vilka åtminstone tillfälligtvis kan drabba även de medlemmar vilkas kontaktuppgifter, t.ex. på grund av deras arbetsuppgifter, är allmänt tillgängliga. Direkt respons från medborgare eller andra liknande direkta kontakter med medlemmarna kan dock antas vara i huvudsak tillfälliga.

Uppgifter i registret kan sökas via det allmänna datanätet endast genom en enskild sökning på personens namn. Detta motsvarar bestämmelserna i lagen om registret över domares bindningar och bisysslor samt de krav som grundlagsutskottet ställer på register som publiceras i det allmänna datanätet. I den lag som ska antas föreskrivs också om avförande av uppgifter ur registret inom en lagstadgad tidsfrist. De uppgifter som registreras ska definieras exakt i lagen om registret. Definitionen av bindningar ska dessutom grunda sig på sådana bestämmelser som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Dessutom ska den registrerades ställning och rättigheter tryggas genom den allmänna lagstiftningen om dataskydd.

När uppgifter lämnas ut via det allmänna datanätet är de tillgängliga för vilken internetanvändare som helst och den personuppgiftsansvarige kan inte försäkra sig om mottagarens rätt att använda personuppgifterna. Detta innebär ett undantag från offentlighetslagen, vilket ska regleras på motsvarande sätt som i den gällande lagen om registret över domares bindningar och bisysslor.

4.2.3.3 Övriga konsekvenser

Inga övriga konsekvenser har identifierats. Propositionen anses därför inte ha någon inverkan på till exempel likabehandling, jämställdhet mellan könen eller olika åldersgruppers ställning. Med tanke på föremålet för propositionen finns det till exempel inte heller några miljökonsekvenser.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Utvärdering av nödvändiga lagstiftningsåtgärder

Biträdande justitiekanslern Mikko Puumalainen konstaterar i sitt beslut OKV/719/1/2019 att den gällande lagstiftningen är oklar i fråga om vilken instans medlemmarna i besvärsnämnderna för utkomstskyddsärenden ska lämna sin anmälan om bindningar till och var medborgare som är intresserade av medlemmarnas bindningar kan få uppgifter om dessa. Den nuvarande lagstiftningen främjar inte heller tillräcklig öppenhet, även om det uttryckliga syftet med utredningen av bindningar har varit att öka insynen i besvärsnämndernas verksamhet och medborgarnas förtroende för dem. Risken för olika typer av missförstånd förstärks för närvarande även av att det förfarande som tillämpas i fråga om anmälan om bindningar för nämndernas medlemmar avviker från registreringen av bindningar inom domstolsväsendet. Biträdande justitiekanslern anför att social- och hälsovårdsministeriet ska vidta de lagstiftningsåtgärder som behövs för att rätta till dessa omständigheter.

Utgående från biträdande justitiekanslerns ställningstagande ska minimikravet vara att medborgarna får tydlig information om var de kan få tag på uppgifter om medlemmarnas bindningar. Utgångspunkten är att detta är fallet åtminstone när ett tillämpligt förfarande framgår av lagen.

Lagarna om besvärsnämnderna kan för det första preciseras vad gäller den instans till vilken medlemmarna lämnar sina anmälningar om bindningar. Om det inte föreskrivs om separat registrering av uppgifter bör man överväga hurdana bestämmelser som eventuellt krävs som stöd för att bevara nuvarande praxis och hur medborgarna bäst kan informeras om att offentliga uppgifter om medlemmarnas bindningar kan erhållas genom skriftlig begäran från social- och hälsovårdsministeriet. Till de särskilda lagarna om nämnderna kan i detta syfte fogas exempelvis en informativ hänvisning till offentlighetslagen samt ett omnämnande om att begäranden av uppgifter ska riktas till social- och hälsovårdsministeriet. Man kan också informera om vilket förfarande som ska följas på olika sätt.

Biträdande justitiekanslern lyfter dock även fram att medborgarnas rättigheter och myndigheternas skyldigheter enligt offentlighetslagen, liksom målen för anmälningarna om bindningar, skulle förorda att medborgarnas tillgång till information ska ordnas på ett så enkelt sätt som möjligt. En effektivare tillgång till information bidrar till att öka öppenheten och stärker medborgarnas möjligheter att agera och påverka. Att registrera uppgifter om medlemmarnas bindningar i ett register som används via det allmänna datanätet skulle inte bara klargöra nuvarande praxis, såsom att göra det nuvarande förfarandet lagstadgat, utan också avsevärt underlätta och påskynda medborgarnas tillgång till information. Det skulle också undanröja missförstånd som uppstår på grund av olika förfaranden, då registerföringen av domstolarnas och besvärsnämndernas bindningar centraliseras till samma register.

För att genomföra det uppdrag som biträdande justitiekanslern gett i fråga om att utveckla lagstiftningen anses det därför motiverat att föreskriva om registrering av bindningar för medlemmarna i besvärsnämnderna samt trafik- och patientskadenämnden i samma register som används av domstolsväsendet i det allmänna datanätet.

Utvidgningen av registret tillför inga väsentliga förändringar i fråga om dataskyddsförordningen. Man kan därför utgå ifrån att skyddet av ledamöternas privatliv vid registreringen tryggas på samma sätt som för närvarande för de registrerade inom domstolsväsendet.

5.2 De nämnder som är föremål för registrering

Biträdande justitiekanslern har i sitt avgörande med anledning av klagomålet OKV/719/1/2019 granskat lagstiftningen om besvärsnämnderna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Frågor som gäller anmälan av bindningar och förverkligande av den i lag föreskrivna offentligheten för uppgifter om bindningar gäller dessutom trafik- och patientskadenämnden som är verksam inom samma förvaltningsområde. Kommunikationsutskottet har föreslagit att en bestämmelse om anmälningar om bindningar ska införas i lagen om trafik- och patientskadenämnden och i samband med förslaget konstaterat att det är av största vikt att fästa särskilt avseende vid att utreda de personers bindningar och opartiskhet som deltar i nämndens arbete (KoUB 45/2018 rd).

Även om trafik- och patientskadenämndens avgöranden är av rekommendationskaraktär och nämnden därför inte är en egentlig besvärsnämnd, jämföras nämndens rättsskyddsuppgift i väsentliga avseenden med besvärsnämndernas: medborgarna ber nämnden om rekommendationer för att få sina ersättningsärenden prövade på nytt av en opartisk och oberoende instans. Medborgarnas intresse för att få information om eventuella bindningar även för medlemmarna i denna nämnd samt skälen för att förverkliga insynen i nämndens verksamhet är därför desamma som i fråga om de egentliga besvärsnämnderna. Det är därför motiverat att ordna registreringen av bindningar för trafik- och patientskadenämnden på samma sätt som för de besvärsnämnder som behandlar socialförsäkringsärenden, vilket är tydligast även ur medborgarnas perspektiv.

Besvärsnämnden för studiestöd inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde avgör besvär angående beslut av Folkpensionsanstalten som gäller studiestöd eller stöd för skolresor. Ändring i besvärsnämndens beslut söks hos försäkringsdomstolen, och dess ställning i systemet för sökande av ändring inom socialförsäkringssystemet motsvarar därmed ställningen för de besvärsnämnder som är verksamma inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Eftersom lagen om besvärsnämnden för studiestöd (1080/2012) inte innehåller några bestämmelser om anmälan om bindningar för medlemmarna i nämnden, är det i detta avseende motiverat att bedöma den eventuella utvecklingen av bestämmelserna som en separat helhet och därför ingår i denna proposition inga förslag i fråga om besvärsnämnden för studiestöd. Social- och hälsovårdsministeriet har under beredningen av denna proposition haft kontakt med undervisnings- och kulturministeriet i frågan.

5.3 Alternativ till genomförande av registret

Som tekniska alternativ till genomförande av registret sågs vid beredningen antingen att uppgifterna om medlemmar i nämnderna blir en del av domstolsväsendets befintliga register över bindningar och bisysslor eller att ett eget register upprättas för nämnderna. Båda dessa sätt tjänar de centrala målen i propositionen, nämligen ökad öppenhet och bättre tillgång till information för allmänheten. Vilket alternativ som prioriteras syntes vid beredningen i första hand vara en fråga om ändamålsenlighet. Den valda tekniska lösningen kommer visserligen att bidra till att fastställa hur den rättsliga grunden för registerföringen ska se ut.

Det enhetliga syftet med registerföringen av bindningar, tjänstens inriktning på samma obegränsade användargrupp samt fördelen med ett enhetligt register från användarnas perspektiv talar för att lägga till uppgifter om bindningar för medlemmar i nämnderna till det register som an-

vänds inom domstolsväsendet. Även det faktum att antalet medlemmar i nämnderna är jämförelsevis litet talar ur praktisk synpunkt för att centralisera registreringen, varvid även underhållskostnaderna skulle hänföra sig till endast ett register. De avsedda nämnderna har för närvarande färre än 200 ledamöter. Att utveckla ett separat register ansågs därför även av denna orsak vara överflödigt.

Rättsregistercentralen fortsätter som personuppgiftsansvarig i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen och fungerar även som teknisk huvudanvändare av registret. Den allmänna dataskyddsförordningen tillåter att den personuppgiftsansvarige fastställs i den nationella lagstiftningen, eftersom syftet med och medlen för registreringen regleras på ett heltäckande sätt i lagen. Social- och hälsovårdsministeriet ska överföra uppgifter om medlemmar i nämnderna till registret, vilket i första hand är en uppgift av teknisk art. Det finns således varken rättsliga eller praktiska grunder för att föreskriva om registerföring i ett gemensamt register.

Ett annat alternativ som lyftes fram vid beredningen är att nämnderna ska föra in uppgifter om sina medlemmar i registret. En centraliserad användning av registret anses dock vara den lämpligaste lösningen, åtminstone vid införandet av registret.

Grundlagsutskottet förutsätter omsorgsfullt övervägande i fråga om att öppna registret i det allmänna datanätet. Registreringen av uppgifter om bindningar för medlemmarna i nämnderna ska således kunna ordnas i lag även i någon annan form. Införandet av ett elektroniskt register som är öppet för allmänheten föreslås på grund av den effektiva offentlighet som det möjliggör och som på grund av sakens natur anses vara motiverat, även med hänsyn till att domstolsväsendet redan använder ett motsvarande register som har etablerat sin ställning som öppen informationskälla för allmänheten.

6 Remissvar

Social- och hälsovårdsministeriet begärde genom en begäran om utlåtande av den 20 juni 2022 remissvar om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om Rättsregistercentralens register över bindningar och bisysslor samt därtill hörande lagar (diariern VN/6884/2021). Svarstiden var 20.6—16.8.2022. Sammanlagt inkom 28 remissvar inom tidsfristen. Efter tidsfristens utgång inkom ytterligare ett svar till social- och hälsovårdsministeriet. Sammanlagt avgavs 29 remissvar. Alla remissvar finns i social- och hälsovårdsministeriets projektfönster på adressen <https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM039:00/2021> under "Dokument".

Följande instanser lämnade ett remissvar:

- Akava rf
- Finlands näringsliv rf
- Södra Karelens tingsrätt
- Finanssiala ry
- Helsingfors förvaltningsdomstol
- Riksarkivet
- Egentliga Tavastlands tingsrätt

- Högsta förvaltningsdomstolen
- Trafik- och patientskadenämnden
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Justitiekanslersämbetet
- Justitieministeriet
- Rättsregistercentralen
- Birkalands tingsrätt
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK ry
- Suomen Lakimiesliitto ry – Finlands Juristförbund rf
- Suomen Lääkäriliitto ry – Finlands Läkarförbund rf
- Suomen Vakuutuslääkärien Yhdistys ry
- Företagarna i Finland rf
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Besvärsnämnden för olycksfallsärenden
- Dataombudsmannen
- Domstolsverket
- Åbo förvaltningsdomstol
- Åbo hovrätt
- Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden
- Försäkringsdomstolen
- Egentliga Finlands tingsrätt

Av de instanser som lämnat ett remissvar uppgav 21 att de understöder propositionen och dess syfte eller att de inte hade något att anmärka. Den föreslagna registreringen ansågs bidra till att öka öppenheten och transparensen i beslutsfattandet i besvärsnämnderna och till att stärka medborgarnas förtroende för beslutssystemet. Dessa mål ansågs vara viktiga. Fem av de instanser som lämnat ett remissvar meddelade att de inte yttrar sig om propositionen. Tre av de instanser som lämnat ett remissvar granskade propositionen särskilt ur vissa synpunkter: i utlåtandet från dataombudsmannen och justitieministeriet granskades propositionen särskilt i förhållande till skyddet av personuppgifter, utlämnande av uppgifter och uppgifternas offentlighet, och i fråga

om dessa synpunkter lades vissa tillägg och preciseringar fram. Riksarkivet anförde en laghänvisning till arkivlagen i motiveringen.

Även om propositionen och dess syfte fick ett brett stöd och ingen av remissinstanserna motsatte sig den, betonades i många remissyttranden vikten av att skydda de registrerades privatliv i samband med regleringen av registret. Enligt justitiekanslersämbetet bör bestämmelserna fortfarande bedömas med hänsyn till huruvida det finns behov av att särskilt föreskriva om utlämnande av uppgifter i den offentliga informationstjänsten samt motivera det avgörande som fattas i detta avseende. Justitiekanslersämbetet och dataombudsmannens byrå påpekade att förslaget till proposition inte innehåller några särskilda bestämmelser om lagringstider för personuppgifter. Kapitlet om grundlagsenlighet och lagstiftningsordning i utkastet till proposition ansågs behöva ytterligare kompletteringar. I övrigt konstaterade dataombudsmannen att propositionen innehöll jämförelsevis omfattande, tydliga och korrekta hänvisningar till aspekter som rör behandlingen av personuppgifter, t.ex. lagstiftningens förhållande till det nationella handlingsutrymme som EU:s allmänna dataskyddsförordning medger. Justitieministeriet ansåg också att beskrivningen av grunderna för behandling av uppgifter och det nationella handlingsutrymmet var lyckad. Justitieministeriet föreslog dessutom att det vid den fortsatta beredningen ska prövas huruvida det är befogat att tillägga ett uttalande angående begäran om utlåtnad av grundlagsutskottet i propositionen.

I några remissvar lyftes specifika reflexioner fram kring det föreslagna registrets inverkan på nämndernas ledamöters privatliv och valet av ledamöter till nämnderna. Försäkringsläkarnas förening Suomen Vakuutuslääkärien Yhdistys ry och Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund ry uttryckte oro över att den effektiva offentlighet som registret medför kan bidra till att minska läkarnas vilja att tjänstgöra som medlem i en nämnd, om registreringen väcker oro för deras integritetsskydd eller, i extrema fall, till och med för deras personliga säkerhet. I detta avseende hänvisades det i remissvaren till risken för olika former av trakasserier och hot samt i värsta fall till och med misskreditering eller förföljelse. Sådana kontakter med försäkringsläkare har förekommit. Det skulle vara en förlust om ändringen minskade läkarnas vilja att medverka i nämnder eller delta i annan samhällsverksamhet, eftersom mångsidig medicinsk erfarenhet och annat socialt deltagande, till exempel i föreningar och organisationer, stöder kompetensutvecklingen hos läkare som deltar i försäkringsmedicinskt beslutsfattande. Båda föreningarna ansåg det viktigt att se till att det i det offentliga elektroniska registret inte är möjligt att få tillgång till den registrerades personbeteckning eller hemadress, till exempel utgående från uppgifter om medlemskap i husbolags styrelser.

I inget av remissyttrandena motsatte man sig propositionens grundläggande lösning, att uppgifter om bindningar för de i propositionen avsedda nämnderna ska läggas till samma elektroniska register som för närvarande används inom domstolsväsendet. Domstolsverket konstaterade visserligen att domstolsväsendet i den gällande lagen tydligare utmärker sig som en separat helhet, vilket för sin del understryker sambandet mellan den nuvarande lagstiftningen och skyddet av domstolarnas och domarnas oberoende och opartiskhet. Domstolsverket ansåg det oaktat, liksom alla andra som yttrat sig i frågan, att det register som föreslås i propositionen är ett lämpligt sätt att organisera registreringen av bindningar för medlemmar i nämnderna. Att centraliserat samla in uppgifter om bindningar och bisysslor i ett enda register på internet ansågs vara ett tydligt och naturligt sätt att genomföra propositionen.

I flera remissyttranden ansågs det att Rättsregistercentralens register över bindningar och bisysslor inte är ett lämpligt namn för registret. Enligt yttrandena beskriver namnet i denna form inte registrets innehåll och användningsändamål eller vilka de registrerade är. Det skulle därför eventuellt göra det svårare för allmänheten att hitta registret. I ett av remissyttrandena föreslogs

att man ska behålla en hänvisning till domare eller domstolar i registrets namn. I remissyttrandena ingick även två förslag till namn för registret: registret över rättskipningens bindningar och bisysslor eller enbart registret över bindningar och bisysslor.

Remissyttrandena innehöll också några mer detaljerade kommentarer och förslag.

Med anledning av remissvaren har 4 § om utlämnande av uppgifter och motiveringen till den förtydligats och preciserats. Bestämmelsens struktur har ändrats och vissa särskilda begränsningar för utlämnande av uppgifter har lagts till. Begränsningarna för utlämnande av uppgifter gäller utlämnande av den registrerades personbeteckning samt vissa andra uppgifter som specificeras i bestämmelsen. Bland annat kan uppgifter om den registrerades uppdrag i ett bostadsaktiebolags förvaltningsorgan enligt lagen om bostadsaktiebolag lämnas ut endast till de instanser som anges i samma paragraf och som har rätt att få sekretessbelagda uppgifter om den registrerade. Den registrerades personbeteckning lämnas inte ut till allmänheten enligt gällande lagstiftning och ska inte heller enligt propositionen lämnas ut. Den begränsning av utlämnande av uppgifter som gäller personbeteckning har dock formulerats tydligare utgående från den respons som erhållits. Till lagrummets motivering har fogats ett omnämnande om hur de sekretessgrunder som anges i offentlighetslagen är tillämpliga samt en motivering till varför det inte föreslås att det ska föreskrivas separat om registret som offentlig informationstjänst. Till 5 § har fogats en särskild bestämmelse om lagringstiden för personuppgifter.

Registrets namn har vid den fortsatta beredningen lagts fram som registret över bindningar och bisysslor. Eftersom det inte finns något annat motsvarande nationellt register kan namnet anses vara tillräckligt specifikt. Registrets namn beskriver dess innehåll utan att den registeransvarigas ställning på ett omotiverat sätt framhävs i registrets namn. Registret ska även omfatta andra än anställda vid domstolsväsendet, varför det inte kan anses vara tillräckligt att i registrets namn uteslutande hänvisa till domare eller domstolsväsendet. Även begreppet rättsskipning syftar i första hand på domstolar, inklusive specialdomstolar, till vilka besvärnsnämnderna inte räknas. Trafik- och patientskadenämnden som föreslås ingå i registret är däremot inte någon egentlig besvärnsnämnd, eftersom dess avgöranden är av rekommendationskaraktär. Därför föreslås det inte att begreppet besvärnsnämnd ska ingå i registrets namn som ett samlingsbegrepp, vilket annars kunde användas vid sidan av domstolsväsendet.

Med anledning av domstolsverkets remissvar har till propositionen fogats en hänvisning till syftet för lagstiftningen om registret över domares bindningar och bisysslor samt ett omnämnande om att syftet med registreringen inte kommer att ändras med den lag som föreslås. Den av Riksarkivet föreslagna informativa hänvisningen till arkivlagens tillämpning såsom allmän lag har fogats till motiveringen i 5 §. Med anledning av Rättsregistercentralens remissyttrande uttalas i propositionen mera precist om den omsorg som krävs av social- och hälsovårdsministeriet i fråga om anteckningar i registret. De hänvisningar till lagen om registret över domares bindningar och bisysslor som förekommer någon annanstans i lagstiftningen har inte ändrats i detta sammanhang, eftersom det i den föreslagna bestämmelsen om ikraftträdande föreskrivs att hänvisningarna till lagen om det nuvarande registret i fortsättningen ska gälla den nya lagen om registret. I fråga om beviljande av tillstånd för bisyssla ska anmälningsskyldigheten även i fortsättningen gälla den domstol som beviljat tillstånd för bisyssla. Detta har inte ändrats eftersom det anses att anmälan fortsättningsvis kan ske centraliserat i avsedda situationer där domstolen har kännedom om uppgifter som ska föras in i registret.

Kapitlet om propositionens grundlagsenlighet och lagstiftningsordning har kompletterats.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om ett register över bindningar och bisysslor

1 §. Den personuppgiftsansvarige och registrets ändamål. I paragrafen föreslås det att Rättsregistercentralen ska vara personuppgiftsansvarig för det föreslagna registret över bindningar och bisysslor. Enligt gällande lagstiftning svarar Rättsregistercentralen för förvaltningen av registret över domares bindningar och bisysslor, och avsikten är att centralen ska fortsätta som i EU:s allmänna dataskyddsförordning avsedd personuppgiftsansvarig i fråga om det ersättande registret.

I paragrafen föreslås även bestämmelser om registrets ändamål. I fråga om domstolsväsendet ska registrets ändamål liksom för närvarande vara att tillgodose offentligheten för domarnas bindningar och bisysslor samt offentligheten för de bindningar som sakkunnigledamöterna vid domstolarna och tingsrätternas nämndemän och för de bisysslor som föredragandena vid domstolarna har. Eftersom kretsen av registrerade utvidgas ska det enligt förslaget föreskrivas att registrets ändamål dessutom är att tillgodose offentligheten för de bindningar som medlemmarna i besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden, besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och trafik- och patientskadenämnden har. Målet är att samtidigt öka öppenheten och stärka förtroendet för domstolsväsendet och besvärinstanserna.

2 §. Anmälningsskyldighet. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om skyldighet att redogöra för bindningar, bisysslor och tillstånd för bisysslor samt arvoden för bisysslor. Till förteckningen i 1 mom. över anmälningsskyldiga fogas i en ny 4 punkt medlemmar i besvärsnämnderna. I övrigt motsvarar 1 mom. 2 § 1 mom. i lagen om registret över domares bindningar och bisysslor. Med medlemmar i besvärsnämnderna ska avses medlemmarna i besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden samt med dem jämförbara medlemmar i trafik- och patientskadenämnden. Med medlemmar ska avses alla medlemmar i de berörda nämnderna, oberoende av om de är exempelvis ordinarie medlemmar eller suppleanter eller har uppdraget som huvud- eller bisyssla och oavsett den benämning under vilken de arbetar i nämnden (exempelvis som ordförande, läkarmedlem eller juristmedlem). Medlemmarna i nämnderna ska enligt 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen och de lagar som gäller nämnderna fullgöra sin anmälningsskyldighet före utnämningen till uppdraget, när deras bindningar ändras under den tid som uppdraget pågår samt även i övrigt när social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en redogörelse för bindningarna.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att medlemmarna i besvärsnämnderna ska anmäla uppgifterna till social- och hälsovårdsministeriet. Till övriga delar motsvarar 2 mom. 2 § 2 mom. i lagen om registret över domares bindningar och bisysslor. Anmälningsskyldiga som är anställda vid domstolsväsendet ska således liksom hittills anmäla sina uppgifter till Rättsregistercentralen, vilket kan ske genom att uppgifterna förs in i registret över bindningar och bisysslor med hjälp av ett tekniskt gränssnitt. Bestämmelserna i paragrafen utesluter inte att även medlemmarna i nämnderna kan anmäla uppgifterna genom att föra in dem i registret över bindningar och bisysslor. Detta kommer dock inte att vara möjligt i praktiken, eftersom man åtminstone inte i detta skede planerar att öppna ett tekniskt gränssnitt för detta ändamål för nämndemedlemmar. Avsikten är att social- och hälsovårdsministeriet ska överföra uppgifterna om medlemmarna i nämnderna till registret över bindningar och bisysslor. När social- och hälsovårdsministeriet för in uppgifter i registret ska det iakttas vederbörlig omsorg så att det säkerställs att behövliga anteckningar för korrekt förmedling av uppgifterna har gjorts i registret med beaktande av de tekniska krav som den personuppgiftsansvarige ställer och bestämmelserna om sekretess för uppgifter.

3 §. Uppgifter som ska föras in i registret. I paragrafen föreslås bestämmelser som specificerar vilka uppgifter som ska föras in i registret. Paragrafen motsvarar i övrigt 3 § i lagen om registret över domares bindningar och bisysslor, men i paragrafen föreslås vissa tillägg eftersom medlemmarna i besvärsnämnderna enligt förslaget ska omfattas av registreringen. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att medlemmarna i besvärsnämnderna ska höra till den personkrets i fråga om vilken bindningarna ska registreras. I 2 mom. föreslås som en uppgift som alternativt kan registreras bli fogad uppgiften om den besvärsnämnd där den anmälningsskyldige arbetar. I motsvarande paragraf i den gällande lagen konstateras i fråga om personbeteckningar att personbeteckningen inte är en offentlig uppgift. Detta omnämnande stryks, eftersom bestämmelser om utlämnande av uppgifter föreslås i 4 §.

I registret ska således enligt förslaget antecknas uppgifter om de bindningar som domarna, sakkunnigledamöterna vid domstolarna, tingsrätternas nämndemän och medlemmarna i besvärsnämnderna har samt uppgifter om de tillstånd för bisyssla som domarna och föredragandena vid domstolarna har beviljats och om inkomsterna från dessa bisysslor. I registret ska dessutom antecknas den registrerades namn, tjänste- eller uppgiftsbenämning, uppgifter om den domstol eller besvärsnämnd där den registrerade arbetar samt datum när bisysslan inleddes eller en annan än en ekonomisk bindning uppstod och när bindningen eller bisysslan upphörde. Liksom hittills ska av tekniska skäl även personbeteckningen kunna antecknas i registret. Behovet av detta som obligatorisk bakgrundsinformation motiveras av samma omständigheter som i fråga om det nuvarande registret över domares bindningar och bisysslor, dvs. behovet av tillräcklig identifiering av personer samt samordningen av justitieförvaltningens informationssystem. Liksom för närvarande ska alla uppgifter som anges i denna bestämmelse antecknas i registret, men endast offentliga uppgifter ska få lämnas ut ur registret, om det inte föreskrivs särskilt om rätten att få sekretessbelagda uppgifter. I fråga om personbeteckningen och vissa andra uppgifter föreslås i 4 § uttryckliga begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter.

4 §. Registeruppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om registeruppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter. Paragrafen motsvarar till centrala delar 4 § i lagen om registret över domares bindningar och bisysslor. Paragrafen föreslås dock bli preciserad till den del som gäller begränsning av utlämnande av personbeteckningar, och till paragrafen fogas bestämmelser om vissa nya, specificerade begränsningar av utlämnandet av uppgifter i syfte att skydda den registrerades privatliv. I paragrafen föreslås dessutom bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter om medlemmarna i besvärsnämnderna. I paragrafen beaktas också registrets nya namn.

Enligt 1 mom. ska var och en ha rätt att få uppgifter ur registret till den del uppgifterna inte är sekretessbelagda eller något annat inte föreskrivs särskilt i 2 mom. Uppgifterna kan vara sekretessbelagda med stöd av speciallagstiftning eller allmän lagstiftning. Relevanta sekretessgrunder är i praktiken i synnerhet de som anges i 24 § i offentlighetslagen, och bland dem särskilt de som skyddar privatlivet och integriteten. Huruvida dessa grunder är tillämpliga på enskilda uppgifter som ska föras in i registret är enligt offentlighetslagen beroende av prövning från fall till fall, och prövningen kommer i praktiken att göras när uppgifterna förs in i registret. Avsikten är att sekretessbelagda uppgifter och uppgifter vars utlämnande omfattas av begränsningar ska antecknas i registret så att det på teknisk väg förhindras att de kan ses av andra än dem som enligt särskilda bestämmelser i det föreslagna 3 mom. ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna få vissa uppgifter. Offentlighetslagen är också för närvarande lämplig som allmän lag för registret över domares bindningar och bisysslor (RP 224/2014 rd, s. 27).

I 2 mom. föreslås en särskild bestämmelse om att den registrerades personbeteckning får lämnas ut för identifiering av den registrerade endast till dem som enligt 3 mom. har rätt att trots sek-

retessbestämmelserna få uppgifter om den registrerade. Bestämmelsen innebär att den registrerades personbeteckning endast får lämnas ut till dessa aktörer och att den endast får lämnas ut till dem för identifiering av den registrerade. Dessutom innehåller 2 mom. uttryckliga begränsningar av utlämnandet av vissa uppgifter, i syfte att skydda den registrerades privatliv. Uppgifter om den registrerades förtroende- eller förvaltningsuppdrag eller annat uppdrag i förvaltningsorganet för ett i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) avsett bostadsaktiebolag eller ömsesidigt fastighetsaktiebolag, i förvaltningsorganet för en i lagen om bostadsrättsbostäder (393/2021) avsedd sammanslutning som äger bostadsrättshus, i verksamhet som hänför sig till i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) avsedd småbarnspedagogik eller i verksamhet som hänför sig till i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) avsedd förskoleundervisning eller grundläggande utbildning ska enligt förslaget få lämnas ut endast till dem som enligt 3 mom. ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter om den registrerade. Ovannämnda uppgifter ska lämnas ut till dessa aktörer för utredning och övervakning av bindningar. Den föreslagna bestämmelsen som kategoriskt begränsar utlämnandet av dessa specificerade uppgifter anses vara motiverad med hänsyn till skyddet för den registrerades och dennes familjs privatliv samt för att förtydliga den registrerades ställning, även om det är sannolikt att man även i en bedömning från fall till fall enligt offentlighetslagen skulle avhålla sig från att lämna ut uppgifterna. De uppgifter som omfattas av begränsningar av utlämnandet kan i regel anses vara uppgifter som är ägnade att ge en indikation om var den registrerades bostad finns eller om de daghem eller skolor i vilka den registrerade deltar i föräldraverksamhet. Med verksamhet som anknyter till småbarnspedagogik och verksamhet som anknyter till förskoleundervisning och grundläggande utbildning ska avses exempelvis verksamhet som riktar sig till föräldrar till barn i daghem eller i skolor som ger förskoleundervisning eller grundläggande utbildning, oavsett hur den verksamheten är organiserad, exempelvis verksamhet i direktioner eller föreningar. Dessa uppgifter måste anses höra till ett med hänsyn till skyddet för privatlivet mycket viktigt område. Begränsningen av utlämnandet av uppgifterna måste även anses bygga på hänsyn till den registrerades eventuella minderåriga barns intressen och främja barnens intressen. Samtidigt bör det noteras att dessa uppgifter i princip inte är relevanta med tanke på personens deltagande i beslutsfattandet i en domstol eller en nämnd. Dels kan således allmänheten anses ha ett obefintligt eller ytterst ringa faktiskt behov av att få kännedom om ovannämnda uppdrag, dels kan en omfattande allmän offentlighet för sådana uppgifter i betydande grad anses kränka den registrerades rätt till skydd för privatlivet. Utifrån denna avvägning har man i fråga om dessa uppgifter beslutat att föreslå en kategorisk begränsning av rätten att lämna ut uppgifter till andra än dem för vilka det i 3 mom. föreskrivs om en rätt att få sekretessbelagda uppgifter om en registrerad. Bestämmelserna i 2 mom. handlar om begränsning av utlämnande av uppgifter, inte om sekretessbestämmelser.

I fråga om personbeteckningen ändras inte rättsläget i sak. Det föreslås emellertid mer exakta bestämmelser om begränsningar av utlämnandet av en personbeteckning. Att det är möjligt att utfärda preciserande nationella bestämmelser om behandlingen av personbeteckningar grundar sig på artikel 87 i EU:s allmänna dataskyddsförordning, enligt vilken medlemsstaterna får närmare bestämma på vilka särskilda villkor ett nationellt identifikationsnummer eller något annat vedertaget sätt för identifiering får behandlas, förutsatt att vid regleringen iakttas lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter enligt förordningen.

Den i 3 mom. föreskrivna rätten att få sekretessbelagda uppgifter ur registret kopplas i förslaget, i enlighet med principen om ändamålsbundenhet i EU:s allmänna dataskyddsförordning, till ett krav på att uppgifterna behövs för att klarlägga och övervaka bindningar. Uppgifterna ska anses vara sådana som behövs för utredning och övervakning av bindningarna när den anmälningsskyldige har anmält uppgifterna för detta ändamål. Ordalydelsen i paragrafen ändras också så att den motsvarar den sedvanliga formuleringen av bestämmelser om utlämnande av uppgifter, som även beaktar grundlagsutskottets utlåtan depraxis i fråga om utlämnande av uppgifter. I

paragrafen stryks som obehövlig bestämmelsen om utlämnande av uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning till de myndigheter som har rätt att få uppgifterna. Bestämmelsen har blivit onödig i lagen, eftersom de allmänna bestämmelserna i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) tillåter att uppgifter lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse till de myndigheter, eller aktörer som enligt offentlighetslagen kan jämföras med myndigheter, som har rätt till detta.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska samma aktörer som för närvarande, nämligen den utnämmande myndigheten och, om den utnämmande myndigheten är republikens president eller statsrådet, även justitieministeriet samt domstolarnas chefsdomare, ha rätt att trots sekretessbestämmelserna i fråga om de anställda vid domstolsväsendet få sådana uppgifter om en persons ekonomiska ställning som är sekretessbelagda enligt 8 a § 4 mom. i statstjänstemannalagen. Enligt förslaget ska den utnämmande myndigheten, social- och hälsovårdsministeriet samt den besvärsnämnd vars medlem uppgiften gäller ha motsvarande rätt att få uppgifter om medlemmarna i besvärsnämnderna. Domstolarnas chefsdomare ska dessutom ha rätt att trots sekretessbestämmelserna få sådana uppgifter som ska hemlighållas som avses i 18 § 5 mom. i statstjänstemannalagen. Dessutom föreslås bestämmelser om att samma aktörer ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna även få andra uppgifter som den anmälningsskyldige har anmält. Dessa aktörer ska således få alla uppgifter som den anmälningsskyldige har anmält, oavsett om uppgifterna exempelvis är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen. De uppgifter som omfattas av anmälningsskyldigheten definieras i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Bestämmelserna i den paragrafen är avsedda att vara uttömmande (RP 187/2021 rd, s. 20). Den anmälningsskyldige ska således med stöd av statstjänstemannalagen inkludera dessa uppgifter i redogörelsen för sina bindningar. Med beaktande av bestämmelserna i statstjänstemannalagen och den lagens syfte måste det anses nödvändigt att den utnämmande myndigheten och det ministerium som bereder utnämningen ska ha rätt att få alla uppgifter som den anmälningsskyldige har anmält om sina bindningar. Dessutom måste det anses nödvändigt att också domstolens chefsdomare och den besvärsnämnd där den anmälningsskyldige är medlem ska ha rätt att få alla uppgifter i redogörelsen för bindningarna, i syfte att klarlägga och övervaka bindningar.

Enligt 4 mom. ska det liksom hittills vara möjligt att lämna ut uppgifter i form av kopior av anteckningar i registret och via det allmänna datanätet. Via det allmänna datanätet ska det liksom hittills endast vara möjligt att söka uppgifter genom en enskild sökning på personens namn. Registret för bindningar och bisysslor har enligt förslaget karaktären av ett register som uttryckligen tillhandahålls i det allmänna datanätet. Syftet med registret ska vara att i enlighet med den föreslagna lagen göra det lättare för allmänheten att få tillgång till information om de registrerades bindningar och bisysslor samt att skapa öppenhet. Det är alltså inte fråga om att registret innehåller en offentlig informationstjänst, utan registret ska i sin helhet utgöra en offentlig informationstjänst som regleras i den föreslagna lagen. Därför föreslås det inte någon separat bestämmelse om en offentlig informationstjänst som en del av registret. Vilka uppgifter som lämnas ut till allmänheten kommer dock att begränsas på det sätt som anges ovan genom sekretessbestämmelser och genom de begränsningar av utlämnandet av uppgifter som anges i paragrafens 2 mom. Till allmänheten ska således ur registret få lämnas ut den registrerades namn och tjänste- eller uppgiftsbenämning samt uppgifter om den domstol eller besvärsnämnd där den registrerade arbetar. Dessutom ska registrerade uppgifter om bindningar, tillstånd för bisyssla och inkomst från bisysslor få lämnas ut. För att uppgifter om bindningar ska få lämnas ut ska det dock krävas att uppgifterna inte är sekretessbelagda med stöd av speciallagstiftning eller allmän lagstiftning eller att de inte omfattas av begränsningar av utlämnandet enligt 2 mom. Uppgifter om datumet när en bindning uppstod eller bisyssla inleddes och när bindningen eller bisysslan upphörde ska få lämnas ut, om uppgifterna med stöd av 3 § har förts in i registret och uppgifter om bindningen i fråga kan lämnas ut.

5 §. Avförande av uppgifter ur registret. Paragrafen motsvarar till relevanta delar 5 § i lagen om registret över domares bindningar och bisysslor. I ordalydelsen för den gällande bestämmelsen stryks dock såsom onödigt omnämnandet av att uppgifter ska gallras ur det allmänna datanätet. Detta omnämnande är onödigt och delvis också vilseledande, eftersom den personuppgiftsansvarige avför de berörda uppgifterna ur ett register som är tillgängligt för allmänheten via det allmänna datanätet, varvid uppgifterna samtidigt också avförs ur det allmänna datanätet. Enligt förslaget ska den personuppgiftsansvarige avföra uppgifter om bindningar eller bisysslor ur registret tre år efter det att bindningarna eller bisysslorna har upphört. Dessutom föreslås bestämmelser om att alla uppgifter om den registrerade ska avföras ur registret tre år efter det att personens verksamhet i anställning hos domstolsväsendet eller medlemskap i en besvärsnämnd har upphört, om inte personens i 2 § 1 mom. avsedda skyldighet att anmäla sina bindningar och bisysslor därefter har inträtt på nytt. Vid den tidpunkt som avses i bestämmelsen ska alla uppgifter om en person som förts in i registret med stöd av 3 § i den föreslagna lagen och som inte tidigare har avförts ur registret avföras ur registret. När uppgifterna avförs ur registret avförs de samtidigt ur det allmänna datanätet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att uppgifterna om den berörda personen avförs ur registret över bindningar och bisysslor inom föreskriven tid. Den föreskrivna tiden på tre år ska beräknas enligt den rättsliga tidpunkt då tjänsten, tjänsteförhållandet eller uppdraget upphör. Uppgifterna om en person ska dock inte avföras ur registret enligt denna tidsfrist, om personen före utgången av de tre åren på nytt börjar omfattas av anmälningsskyldighet enligt 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen. Så kan ske exempelvis när en domare som varit anställd i tjänsteförhållande för viss tid förordnas till ett nytt tjänsteförhållande eller en ny tjänst som domare, eller när en medlem i en besvärsnämnd förordnas för en ny period före utgången av tidsfristen på tre år. Tidsfristen på tre år ska alltid räknas från utgången av den tjänst, det tjänsteförhållande eller den uppgift som ligger till grund för den senaste anmälningsskyldigheten. I fråga om registret över domares bindningar och bisysslor har man i praktiken iakttagit motsvarande tidsfrist på tre år för gallring av uppgifter om den registrerade. Paragrafen utesluter inte att arkivlagen (831/1994) tillämpas som en allmän lag.

Uppgifterna kommer inte att behöva bevaras längre än så, eftersom syftet med registret är att möjliggöra en övervakning i realtid av bindningar och bisysslor. Också principerna för behandling av personuppgifter i artikel 5 i EU:s allmänna dataskyddsförordning förutsätter att obehövliga uppgifter raderas. När behandlingen baserar sig på en grund enligt artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, dvs. på fullgörande av en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige, ska grunden för behandlingen fastställas antingen i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Den nationella lagstiftningen kan då enligt förordningen innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i förordningen, bland annat i fråga om lagringstiden för uppgifterna, förutsatt att regleringen uppfyller ett mål av allmänt intresse och är proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Det föreslagna registret måste anses vara förenligt med ett allmänt intresse. Samtidigt måste det anses vara förenligt med den registrerades intresse att det genom en nationell bestämmelse preciseras när uppgifterna ska betraktas som obehövliga i den meningen att de kan avföras ur registret. Eftersom syftet med registret är att möjliggöra fortlöpande övervakning av bindningar och bisysslor och därmed stödja öppenheten i utövningen av offentlig makt och i beslutsfattandet, behöver i registret endast bevaras uppgifter om sådana personer som deltar i eller nyligen har deltagit i domstolarnas eller nämndernas beslutsfattande. Tidsfristen har dimensionerats så att den gör det möjligt att få uppgifter om eventuella bindningar och bisysslor även efter beslutsfattandet. Den föreslagna lagringstiden ska anses vara proportionell när den begränsas till den period under vilken uppgifter om bindningarna för den som deltagit i beslutsfattandet fortfarande kan behövas, utan att tiden emellertid är oskäligt lång med tanke på grunderna för registrering och den registrerades ställning. Avsikten är att den personuppgiftsansvarige genom den registrerades anmälningsskyldighet ska få information om

att bindningar och bisysslor har upphört. Uppgiften om att den registrerades arbete inom domstolsväsendet har upphört ska liksom hittills förmedlas till den personuppgiftsansvarige av domstolen eller av den anmälningsskyldige själv. Uppgiften om att en registrerad inte längre är medlem i en besvärsnämnd ska förmedlas till den personuppgiftsansvarige av social- och hälsovårdsministeriet.

6 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås en bestämmelse om ikraftträdandet av lagen och om att den gällande lagen om registret över domares bindningar och bisysslor upphävs. I fråga om de anställda vid domstolsväsendet ersätts registret över domares bindningar och bisysslor med det register över bindningar och bisysslor som avses i den föreslagna lagen. I det registret ska enligt förslaget också föras in uppgifter om bindningarna för medlemmarna i besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden, besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och trafik- och patientskadenämnden. I paragrafen föreslås dessutom bestämmelser om hänvisningar någon annanstans i lagstiftningen till lagen om registret över domares bindningar och bisysslor och till det register som avses i den lagen. Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den lagen och det registret, ska efter ikraftträdandet av den föreslagna lagen iakttas motsvarande bestämmelse i den föreslagna lagen och hänvisningen ska gälla registret över bindningar och bisysslor enligt den lagen.

7.2 Lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden

3 §. Förordnande av ordförandena och medlemmarna. I det reviderade 4 mom. i paragrafen föreslås en bestämmelse om skyldigheten för medlemmarna i besvärsnämnden att lämna en redogörelse för sina bindningar. Med medlemmar ska avses alla medlemmar i besvärsnämnden, oberoende av om de är exempelvis ordinarie medlemmar eller suppleanter eller har uppdraget som huvud- eller bisyssla och oavsett den benämning under vilken de arbetar i sitt uppdrag i nämnden.

Enligt förslaget ska den som föreslås bli förordnad till medlem i besvärsnämnden före förordnandet lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Detta motsvarar gällande praxis. Den gällande regleringen i momentet föreslås dock bli preciserad genom en bestämmelse om den aktör som tar emot redogörelserna för bindningar. Även laghänvisningen i momentet ändras så att den direkt avser 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen, från vilket anmälningsskyldigheten får sitt innehåll. Den som utnämns till medlem ska dessutom vara skyldig att sända för kännedom till besvärsnämnden den redogörelse som han eller hon gett före utnämmandet. Denna skyldighet är ny. Dessutom ska medlemmen utan dröjsmål anmäla sådana förändringar i bindningarna som sker under uppdraget till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden, och även i andra fall lämna en redogörelse för sina bindningar om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan. Skyldigheten att anmäla sådana förändringar i bindningarna som sker under medlemskapet hänförs till bestämmelserna i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen, och i bestämmelsen föreslås en precisering av de aktörer som tar emot en redogörelse som lämnas under medlemskapet. Bestämmelsen om medlemmarnas skyldighet att på social- och hälsovårdsministeriets eller besvärsnämndens begäran lämna en redogörelse för sina bindningar är ny. I en sådan situation ska medlemmen lämna en redogörelse för sina bindningar till den som begär en sådan.

I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., enligt vilket bestämmelser om registrering av bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor. Det rör sig om en hänvisning av informativ karaktär.

7.3 Lagen om besvärsnämnden för social trygghet

3 §. Medlemmarnas behörighet och utnämning av dem. I det reviderade 6 mom. i paragrafen föreslås en bestämmelse om skyldigheten för medlemmarna i besvärsnämnden att lämna en redogörelse för sina bindningar. Med medlemmar ska avses alla medlemmar i besvärsnämnden, oberoende av om de är exempelvis ordinarie medlemmar eller suppleanter eller har uppdraget som huvud- eller bisyssla och oavsett den benämning under vilken de arbetar i sitt uppdrag i nämnden.

Enligt förslaget ska den som föreslås bli förordnad till medlem i besvärsnämnden före förordnandet lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Detta motsvarar nuvarande praxis. Den gällande regleringen i momentet föreslås dock bli preciserad genom en bestämmelse om den aktör som ska ta emot redogörelserna för bindningar. Även laghänvisningen i momentet ändras så att den direkt avser 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen från vilket anmälningsskyldigheten får sitt innehåll. Den som utnämns till medlem ska dessutom vara skyldig att sända för kännedom till besvärsnämnden den redogörelse som han eller hon gett före utnämmandet. Denna skyldighet är ny. Dessutom ska medlemmen utan dröjsmål anmäla sådana förändringar som sker i bindningarna under uppdraget till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden och även i andra fall lämna en redogörelse för sina bindningar, om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan. Skyldigheten att anmäla sådana förändringar i bindningarna som sker under medlemskapet hänför sig till bestämmelserna i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen, och i bestämmelsen föreslås en precisering av de aktörer som tar emot en redogörelse som lämnas under medlemskapet. Bestämmelsen om medlemmarnas skyldighet att på begäran av social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden lämna en redogörelse för sina bindningar är ny. I en sådan situation ska medlemmen lämna en redogörelse för sina bindningar till den som begär det.

I paragrafen föreslås ett nytt 7 mom., enligt vilket bestämmelser om registrering av bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor. Det rör sig om en hänvisning av informativ karaktär.

7.4 Lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden

5 §. Förordnande av besvärsnämnden. I det reviderade 5 mom. i paragrafen föreslås en bestämmelse om skyldigheten för medlemmarna i besvärsnämnden att lämna en redogörelse för sina bindningar. Med medlemmar ska avses alla medlemmar i besvärsnämnden, oberoende av om de är exempelvis ordinarie medlemmar eller suppleanter eller har uppdraget som huvud- eller bisyssla och oavsett den benämning under vilken de arbetar i sitt uppdrag i nämnden.

Enligt förslaget ska den som föreslås bli förordnad till medlem i besvärsnämnden före förordnandet lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Detta motsvarar nuvarande praxis. Den gällande regleringen i momentet föreslås dock bli preciserad genom en bestämmelse om den aktör som ska ta emot redogörelserna för bindningar. Även laghänvisningen i momentet ändras så att den direkt avser 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen från vilket anmälningsskyldigheten får sitt innehåll. Den som utnämns till medlem ska dessutom vara skyldig att sända för kännedom till besvärsnämnden den redogörelse som han eller hon gett före utnämmandet. Denna skyldighet är ny. Dessutom ska medlemmen utan dröjsmål anmäla sådana förändringar som sker i bindningarna under uppdraget till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden och även i andra fall lämna en redogörelse för sina bindningar, om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan. Skyldigheten att anmäla sådana förändringar i bindningarna

som sker under medlemskapet hänför sig till bestämmelserna i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen, och i bestämmelsen föreslås en precisering av de aktörer som tar emot en redogörelse som lämnas under medlemskapet. Bestämmelsen om medlemmarnas skyldighet att på begäran av social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden lämna en redogörelse för sina bindningar är ny. I en sådan situation ska medlemmen lämna en redogörelse för sina bindningar till den som begär det.

I paragrafen föreslås ett nytt 6 mom., enligt vilket bestämmelser om registrering av bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor. Det rör sig om en hänvisning av informativ karaktär.

7.5 Lagen om trafik- och patientskadenämnden

5 §. Förordnande av ordförandena och medlemmarna, befrielse från medlemskap i nämnden och avgångsålder. I det reviderade 2 mom. i paragrafen föreslås en bestämmelse om skyldigheten för medlemmarna i nämnden att lämna en redogörelse för sina bindningar. Med medlemmar ska avses alla medlemmar i nämnden, oberoende av om de är exempelvis ordinarie medlemmar eller suppleanter eller har uppdraget som huvud- eller bisyssla och oavsett den benämning under vilken de arbetar i sitt uppdrag i nämnden.

På motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen ska den som föreslås bli förordnad till medlem i nämnden före förordnandet till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen avsedd redogörelse för sina bindningar, och utan dröjsmål underrätta social- och hälsovårdsministeriet och nämnden om förändringar i bindningarna som sker under medlemskapet. Nytt är däremot att den som förordnats till medlem ska åläggas en skyldighet att sända för kännedom till nämnden den redogörelse som han eller hon gett före utnämmandet, samt att det dessutom föreslås en bestämmelse om en skyldighet för en medlem att även i andra fall lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller nämnden begär en sådan. I den sistnämnda situationen ska medlemmen lämna en redogörelse för sina bindningar till den som begär det.

I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., enligt vilket bestämmelser om registrering av bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor. Det rör sig om en hänvisning av informativ karaktär.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I propositionen föreslås inga ändringar av bestämmelser som är på lägre nivå än lag.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2024.

10 Verkställighet och uppföljning

Avsikten är att Rättsregistercentralen i egenskap av personuppgiftsansvarig ska ansvara för verkställandet av registret. Social- och hälsovårdsministeriet ska till registret överföra de uppgifter om medlemmar i nämnderna som ministeriet fått på basis av mottagna redogörelser för bindningar. Åtgärder som behövs för att utveckla registret får vidtas innan lagen om ett register över bindningar och bisysslor träder i kraft, bland annat för att säkerställa att registret tekniskt sett uppfyller kraven i den föreslagna lagen.

11 Förhållande till andra propositioner

Propositionen är inte beroende av andra propositioner och har inte samband med budgetpropositioner.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Grunderna för bedömningen

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Dessutom utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Bestämmelsen har karaktären av en generalklausul, genom vilket man velat undvika att sådana delområden som är viktiga för individen hamnar utanför skyddet på definitionsföremålsgrunder. I motiveringen till bestämmelsen konstateras det bland annat att familjelivet omfattas av skyddet för privatlivet. Utgångspunkten för skyddet för privatlivet är enligt motiveringen att individen har rätt att leva sitt eget liv utan godtycklig eller ogrundad inblandning av myndigheter eller andra utomstående. Det är emellertid svårt att klart definiera gränserna för privatlivet (RP 309/1993 rd, s. 56).

I sin bedömning av bestämmelserna om behandling av personuppgifter har utskottet i sin etablerade praxis ansett att bestämmelserna bör granskas med hänsyn till 10 § 1 mom. i grundlagen. Enligt grundlagsutskottets uppfattning begränsas lagstiftarens handlingsutrymme förutom av kravet på att bestämmelser om skydd för personuppgifter ska utfärdas genom lag även av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i skyddet för privatlivet, som regleras i samma moment. På det hela taget handlar det om att lagstiftaren måste tillgodose rätten till skydd för privatlivet och skyddet för personuppgifter som en del av det på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag (GrUU 14/2018 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har med hänsyn till skyddet för personuppgifter ansett det vara viktigt att reglera åtminstone syftet med registreringen av uppgifterna, uppgifternas innehåll, det tillåtna användningsändamålet inklusive rätten att överlåta registrerade uppgifter, den tid uppgifterna finns kvar i registret och den registrerades rättsskydd. Utskottet har tidigare förutsatt att regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska vara heltäckande och detaljerad. Med anledning av att EU:s allmänna dataskyddsförordning har börjat tillämpas har utskottet dock justerat sin tidigare ståndpunkt i fråga om regleringsobjekten och ansett att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser överlag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Skyddet för personuppgifter ska härfter i första hand tillgodoses med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lagstiftningen. Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom förordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter. Enligt EU-rättens principer tolkas och tillämpas förordningen i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Korrekt tolkade och tillämpade motsvarar bestämmelserna i förordningen enligt utskottets uppfattning också den nivå på skyddet för personuppgifter som bestäms utifrån Europakonventionen (GrUU 14/2018 rd, s. 4).

Enligt grundlagsutskottet bör man även med tanke på tydligheten förhålla sig restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. Vid bedömningen av behovet av speciallagstiftning ska man samtidigt, i enlighet med det riskbaserade synsätt som krävs enligt allmänna dataskyddsförordningen, också beakta de hot och risker som behandlingen av uppgifterna medför. Ju större risk fysiska personers

rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Dessa synpunkter är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga personuppgifter. Även lagstiftningen om behandling av känsliga personuppgifter bör enligt utskottet vara så tydlig och begriplig som möjligt. (GrUU 14/2018 rd, s. 5—6). Grundlagsutskottet har särskilt i fråga om sådana bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna dessutom förutsatt att det i regeringens proposition redogörs för ramarna för det nationella handlingsutrymmet. Enligt grundlagsutskottet bör det när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas tas hänsyn till de krav som följer av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna (GrUU 1/2018 rd, s. 3).

Grundlagsutskottet har bedömt att det att man tillåter behandling av i synnerhet känsliga personuppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter som hör till privatlivet (GrUU 37/2013 rd, s 2/I). Enligt grundlagsutskottets praxis måste det finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt (så enligt exempelvis GrUU 3/2017 rd, s. 5, på finska, där det rörde sig om bland annat uppgifter om den registrerades hälsotillstånd och eventuella brott, och enligt GrUU 15/2018 rd, s. 40, där det rörde sig om bland annat patientuppgifter). I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet även lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (GrUU 14/2018 rd, s. 5). I fråga om register har utskottet lyft fram riskerna med behandlingen av känsliga uppgifter och bedömt att omfattande databaser med känsliga uppgifter medför allvarliga risker för informationssäkerheten och missbruk av uppgifter, som i sista hand kan utgöra ett hot mot personers identitet (se GrUU 7/2019 rd, s. 4 och de utlåtanden som där hänvisas till och som avser omfattande databaser som innehåller biometriska kännetecken, exempelvis fingeravtryck).

När det gäller personregister som finns i det allmänna datanätet har grundlagsutskottet dessutom förutsatt att det inte ska vara möjligt att söka uppgifter i registret genom olika så kallade massökningar. Utskottet har ansett att utfärdandet av sådan begränsning på lagnivå är en fråga om lagstiftningsordning. (GrUU 32/2008 rd, s. 3).

Vid bedömningen av bestämmelser som gäller myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut uppgifter trots sekretess har grundlagsutskottet noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter har enligt utskottet kunnat gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte. Enligt utskottets uppfattning går rätten till information, som går före sekretessbestämmelserna, i sista hand ut på att den myndighet som är berättigad till informationen i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av den sekretess som gäller myndigheten som innehar informationen. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till materiella villkor, desto mer sannolikt är det att begäran om information måste motiveras (GrUU 17/2016 rd, s 5—6). Kravet på att bestämmelserna ska vara exakta accentueras särskilt om de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (GrUU 15/2018 rd, s. 39).

Inskränkningar i skyddet för privatlivet måste enligt grundlagsutskottet bedömas utifrån de allmänna villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna och med beaktande av deras sammanhang. Om ett register exempelvis innehåller känsliga personuppgifter, måste inrättandet av ett register med sådana uppgifter bedömas mot dessa villkor, särskilt lagstiftningens acceptabilitet och proportionalitet (GrUU 12/2019 rd, s. 3 och de utlåtanden som nämns där). Med villkor för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna avses de

allmänna krav på inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna som härletts ur komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och ur rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter, och som lämpar sig för andra grundläggande fri- och rättigheter än sådana som utformats som ett absolut förbud. Till dessa hör ett krav på att bestämmelserna bygger på lag, att lagen är exakt och noga avgränsad, att grunderna för inskränkningarna är godtagbara och förenliga med kravet på proportionalitet, att kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet inte får inskränkas, att det finns ett adekvat rättsskydd och att förpliktelser som gäller de mänskliga rättigheterna iakttas (GrUB 25/1994 rd, s. 5). När det gäller personregister som finns i det allmänna datanätet har grundlagsutskottet ansett att bland annat det att man förbättrar medborgarnas tillgång till information och deras rättssäkerhet inom social- och hälsovården är ett godtagbart syfte (GrUU 32/2008 rd och GrUU 65/2014 rd).

Principen enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning är att man vid ordnandet av behandlingen av personuppgifter ska beakta den aktuella behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål samt riskerna för fysiska personers rättigheter och friheter. Behandlingen och skyddsåtgärderna i samband med den ska dimensioneras i enlighet med dessa. I skäl 51 i dataskyddsförordningen konstateras det dessutom separat att personuppgifter som till sin natur är särskilt känsliga med hänsyn till grundläggande rättigheterna och friheter bör åtnjuta särskilt skydd, eftersom behandling av sådana uppgifter kan innebära betydande risker för de grundläggande rättigheterna och friheterna. Grundlagsutskottet har konstaterat att det inte i dess konstitutionella uppgifter i princip ingår att bedöma regleringen av den nationella verkställigheten med avseende på den materiella EU-rätten. Utskottet har dock hänvisat också till nämnda EU-rättsliga aspekter när det konstaterat att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt behandlingen av känsliga personuppgifter bland annat genom en bedömning av de anknytande riskerna i varje enskilt sammanhang (GrUU 14/2018 rd, s. 5—6).

12.2 Bedömning

12.2.1 Allmänt

Den registrering som avses i propositionen bör bedömas med hänsyn till det skydd för privatlivet som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen och skyddet för personuppgifter som är en del av detta. Den föreslagna registreringen kan anses vara av betydelse med hänsyn till skyddet för de registrerades privatliv när den innebär att vissa uppgifter om de registrerade förs in i ett elektroniskt register där uppgifterna är fritt tillgängliga för allmänheten till den del det inte särskilt föreskrivs om sekretess för eller begränsningar av utlämnandet av uppgifterna. Allmänheten ska enligt förslaget ur registret få sådana uppgifter som myndigheten är skyldig att lämna ut på basis av en begäran om information enligt offentlighetslagen. I den föreslagna registerlagen föreslås dessutom bestämmelser om rätten för vissa myndigheter och vissa andra aktörer som sköter offentliga förvaltningsuppgifter att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter ur registret.

I fråga om registrerade som är anställda vid domstolsväsendet motsvarar de verkningar av den föreslagna registreringen som inskränker skyddet för privatlivet till väsentliga delar verkningarna av det befintliga registret över domares bindningar och bisysslor. I fråga om de anställda vid domstolsväsendet är den enda ändringen jämfört med nuläget den bestämmelse i 4 § 2 mom. i den föreslagna lagen som särskilt begränsar utlämnandet till allmänheten av vissa uppgifter om vilka det inte för närvarande föreskrivs särskilt. Till dessa hör enligt förslaget bland annat uppgifter om förtroende- eller förvaltningsuppdrag eller andra uppdrag i ett bostadsaktiebolag som den registrerade har. Dessutom ska det noggrannare än hittills föreskrivas om lagringstiden för uppgifterna i registret, men innehållet i den bestämmelsen motsvarar det rådande rättsläget. Att uppgifter om bindningarna för medlemmarna i de i propositionen avsedda nämnderna förs in i det elektroniska registret innebär däremot en ändring, eftersom motsvarande uppgifter för

närvarande bevaras vid social- och hälsovårdsministeriet, där de till den del de är offentliga kan fås på begäran.

12.2.2 Inkluderande i registret av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter

I motiveringen till regeringens proposition som gällde registret över domares bindningar och bisysslor konstateras det i fråga om grundlagsenligheten och lagstiftningsordningen bland annat att de uppgifter som enligt förslaget överlämnas inte kommer att vara känslig art (RP 224/2014 rd, s. 38). Lagutskottet har i sitt betänkande om propositionen konstaterat att det i enlighet med offentlighetsprincipen är motiverat och riktigt att uppgifterna i princip ska vara offentliga. Samtidigt anser utskottet det vara motiverat att uppgifter som är relevanta för att skydda en domares integritet är sekretessbelagda. När det gäller det praktiska genomförandet av sekretess hänvisar utskottet till den utredning som inhämtats om säkerställande av sekretess genom skydd av informationssystemet och begränsning av användarrättigheterna. (LaUB 28/2014 rd, s. 3). Propositionen har inte behandlats i grundlagsutskottet.

Begreppet känsliga personuppgifter har i den materiella lagstiftningen senast definierats i personuppgiftslagen (523/1999), som senare har upphävts genom dataskyddslagen (1050/2018), som kompletterar genomförandet av den allmänna dataskyddsförordningen. I bestämmelserna i dataskyddslagen används inte längre begreppet känsliga personuppgifter. Enligt 11 § i personuppgiftslagen avsågs med känsliga uppgifter personuppgifter som beskriver eller vilkas syfte är att beskriva 1) ras eller etniskt ursprung, 2) någons samhällseliga eller politiska uppfattning eller religiösa övertygelse eller medlemskap i ett fackförbund, 3) en brottslig gärning eller ett straff eller någon annan påföljd för ett brott, 4) någons hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp eller vårdåtgärder eller därmed jämförbara åtgärder som gäller honom, 5) någons sexuella inriktning eller beteende eller 6) någons behov av socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder och andra förmåner inom socialvården som någon erhållit.

I motiveringen till dataskyddslagen konstateras skillnaderna mellan begreppet ”känsliga uppgifter” och begreppet ”särskilda kategorier av personuppgifter” enligt artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen: uppgifter om socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder och andra förmåner inom socialvården som någon erhållit omfattas inte av artikel 9 i förordningen, som i sin tur omfattar vissa genetiska och biometrisk uppgifter för entydig identifiering, som inte ingick i definitionen i personuppgiftslagen (RP 9/2018 rd, s. 39—40). I motiveringen bedöms däremot inte den eventuella betydelsen av att de särskilda kategorierna av personuppgifter enligt artikel 9 i förordningen omfattar uppgifter ”som avslöjar” personens omständigheter, medan de känsliga uppgifterna förutsätts vara sådana som ”beskriver eller vilkas syfte är att beskriva” personens omständigheter. Tröskeln enligt förordningen för att betrakta någon uppgift som en uppgift som förutsätter särskilt skydd verkar således vara något lägre än vad den nationella tröskeln har varit i fråga om känsliga uppgifter.

Europeiska unionens domstol ansåg i sitt avgörande den 1 augusti 2022 C-184/20 i målet OT mot Vyriausioja tarnybinės etikos komisija att de uppgifter som saken gällde skulle betraktas som i artikel 9 i dataskyddsförordningen avsedda uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, eftersom man av dem kunde dra slutsatser om en persons sexuella läggning. I fallet handlade det om ett i litauisk lagstiftning föreskrivet krav på vissa anmälningsskyldiga att till myndigheten anmäla namnet på sin make eller maka, sambo eller partner samt ange vissa andra uppgifter om maken eller maken. Uppgifterna offentliggjordes på myndighetens offentliga webbplats i syfte att övervaka användningen av offentliga medel.

Också grundlagsutskottet har i vissa utlåtanden ägnat uppmärksamhet åt motsvarande risk för indirekt avslöjande av känsliga omständigheter. I sin bedömning av registret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården konstaterade utskottet att information om begränsningar i rätten eller tillståndet att utöva sitt yrke indirekt kan avslöja känsliga uppgifter om till exempel den registrerades hälsotillstånd. Därför är det viktigt att en offentlig informationstjänst inte innehåller några andra uppgifter om begränsningarna än de som är nödvändiga för att uppfylla målet med registret (GrUU 32/2008 rd). Grundlagsutskottet lyfte fram denna risk trots att sådana begränsningar är relativt sällsynta och enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården inte kategoriskt grundar sig på yrkesutövarens hälsotillstånd eller på sådana andra omständigheter som i en konstitutionell bedömning skulle betraktas som känsliga. Utskottet har även i sin bedömning av förslaget till ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) hänvisat till en motsvarande möjlighet till indirekta slutsatser när utskottet, visserligen med betoning på icke-diskriminering och likabehandling, har konstaterat att information om en persons födelseland, nationalitet, utbildning och yrke åtminstone indirekt kan leda till slutsatser även om personens etniska ursprung, medlemskap i fackförbund eller religiösa övertygelse (GrUU 3/2017 rd, s. 5, på finska).

Vilka uppgifter som ska hänföras till särskilda kategorier av personuppgifter enligt den allmänna dataskyddsförordningen och vilka uppgifter som ska betraktas som i konstitutionellt hänseende känsliga uppgifter förefaller således, fränsett de mest uppenbara situationerna, vara en tolkningsfråga. Ju mer betydelse som tillmäts även indirekta avslöjanden av känsliga omständigheter som gäller en person, desto mer omfattande kan kretsen av uppgifter som omfattas av särskilt skydd i princip bli. I princip kan i vissa fall till och med en persons namn vara ägnat att ge starka indikationer på exempelvis personens etniska bakgrund, även om det i verkligheten torde vara långsökt att anse att en persons namn som sådant — åtminstone i andra än exceptionella sammanhang — kan vara en uppgift som åtnjuter särskilt skydd. Det förefaller emellertid möjligt att tröskeln enligt artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen för att hänföra en viss uppgift till en särskild kategori av personuppgifter kan bli lägre eller flexiblare i EU-rättens tolkningspraxis än vad den har varit nationellt i fråga om känsliga personuppgifter. I förarbetena till dataskyddslagen betraktas uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter och känsliga uppgifter i huvudsak som jämförbara begrepp (se t.ex. RP 9/2018 rd, s. 30). Om en uppgift hör till en särskild kategori av personuppgifter ska för behandlingen av den utöver grunden enligt artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen läggas fram en grund enligt artikel 9 i den förordningen, och vid behandlingen framhävs kravet på aktsamhet och lämpliga skyddsåtgärder. Grundlagsutskottet har på motsvarande sätt ställt högre krav än normalt på behandlingen av känsliga uppgifter.

I denna proposition har man dragit den slutsatsen att det inte går att utesluta att uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter tillfälligt kan komma att behandlas vid registrering enligt denna proposition. Denna uppfattning har man nått utifrån den nya rättsliga bedömning som gjordes med anledning av ikraftträdandet av den allmänna dataskyddsförordningen. De uppgifter som behandlas kommer nämligen inte att ändras nämnvärt jämfört med tidigare: vilka uppgifter som ska föras in i och lämnas ut ur registret förblir väsentligen oförändrat i fråga om de anställda vid domstolsväsendet, och i fråga om medlemmarna i de nämnder som kommer att omfattas av registret definieras dessa uppgifter i tillämpliga delar på motsvarande sätt. Med hänsyn till formuleringen av artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen och EU-domstolens ovannämnda avgörande kan man inte utesluta möjligheten att de uppgifter som ingår i redogörelserna för bindningar och som blir föremål för behandling tillfälligt kan ge åtminstone indikationer om omständigheter som gäller den registrerade och som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. Detta beror bland annat på att de förtroendeuppdrag, förvaltningsuppgifter och andra uppgifter som anmäls som bindningar kan anknyta till olika livsområden. Därför är det säkrast att vid föreskrivande om registret även förutse att denna möjlighet kan realiseras.

Med beaktande av att man dessutom vid utfärdandet av bestämmelserna om registret över domares bindningar och bisysslor har ansett att de uppgifter som lämnas ut ur registret inte innehåller känsliga uppgifter, är det fortfarande realistiskt att anta att andelen uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, och även det absoluta antalet sådana uppgifter, kommer att vara ringa (jfr GrUU 15/2018, s. 40, där det läggs vikt vid att en avsevärd del av de uppgifter som behandlas är av känslig natur). Inte heller dessa uppgifter kommer direkt att avse känsliga omständigheter som gäller den registrerade och de kommer inte att ha begärts eller anmälts för att redogöra för sådana omständigheter, men de kan ge indikationer om sådana omständigheter. Registret kommer således varken till sin faktiska karaktär eller i fråga om riskerna att vara jämförbart med exempelvis omfattande databaser med biometriska kännetecken eller patientuppgifter, som grundlagsutskottet har ansett vara förenade med allvarliga risker med avseende på informationssäkerheten och missbruk av uppgifter. Uppgifter i registret ska få lämnas ut till allmänheten endast om de inte är sekretessbelagda med stöd av allmän lagstiftning eller speciallagstiftning eller föremål för begränsningar av utlämnandet enligt den föreslagna lagen. I den föreslagna lagen föreslås dessutom på det sätt som beskrivs nedan bestämmelser om vissa myndigheters och i propositionen avsedda nämnders rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter ur registret.

De EU-rättsliga grunderna för behandlingen av personuppgifter samt det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen tillåter och hur det används granskas i propositionen i synnerhet under följande underrubriker under avsnittet ”De viktigaste förslagen”: ”Rättsregistercentralens ställning som personuppgiftsansvarig”, ”Grund för behandlingen av personuppgifter” och ”Eventuell förekomst av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter i registret och grunden för behandlingen i dessa fall”. I samma avsnitt i propositionen motiveras också behovet av särskilda nationella bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymmet. Eftersom det rör sig om ett register som baserar sig på nationell lagstiftning ska genom nationella bestämmelser definieras de grundläggande element som är nödvändiga med tanke på det föreslagna registrets funktion, nämligen den personuppgiftsansvarige, registrets syfte, de anmälningsskyldiga, uppgifter som ska registreras och uppgifter som ska lämnas ut ur registret. I fråga om lagringstiden för uppgifterna i registret föreslås, i syfte att skydda den registrerade och klarlägga under vilken tid det ska anses nödvändigt att uppgifterna bevaras, en specialbestämmelse som preciserar förordningen. Också bestämmelserna om personbeteckningar föreslås bli förtydligade, och grunderna för detta anges i specialmotiveringen till 4 §. Dessutom föreslås i enlighet med grundlagsutskottets praxis bestämmelser om att uppgifter via det allmänna datanätet endast ska få sökas genom enskilda sökningar på en persons namn. Till övriga delar ska den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella dataskyddslagen tillämpas på behandlingen av personuppgifter. Det regelverk som därmed bildas kommer att omfatta de regleringsobjekt som grundlagsutskottet har ansett vara viktiga med tanke på skyddet för personuppgifter.

12.2.3 Utlämnande av uppgifter ur registret samt sökbegränsningar i det allmänna datanätet

Enligt den föreslagna 3 § ska i registret antecknas den registrerades namn och personbeteckning och tjänste- eller uppgiftsbenämning samt uppgifter om den domstol eller besvärsnämnd där den registrerade arbetar. Dessa uppgifter anses vara nödvändiga för en tillräcklig identifiering av den registrerade och dennes arbetsuppgift och arbetsställe. I registret ska enligt förslaget dessutom föras in uppgifter om de bindningar och bisysslor som personen redogjort för, i enlighet med vad som föreskrivs om detta i fråga om den personkrets som omfattas av registreringen. I fråga om domare, sakkunnigledamöterna vid domstolarna, tingsrätternas nämndemän och medlemmarna i besvärsnämnderna ska antecknas uppgifter om bindningarna. I fråga om domare samt föredragande vid domstolarna ska dessutom antecknas uppgifter om de tillstånd för bisyssla som de har beviljats och inkomsterna från dessa bisysslor. I fråga om bisysslor och andra

än ekonomiska bindningar ska i registret också antecknas datum då bisysslan inleddes och bindningen uppstod och då de upphörde. Uppgifterna om bindningar och bisysslor är nödvändiga för att syftet med registret ska uppfyllas. Definitionen av bindningar och bisysslor ska förutom på den föreslagna lagen stödja sig på de uttömmande bestämmelserna om innehållet i anmälan om bindningar och bisysslor i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (RP 187/2021 rd. s 20). Enligt bestämmelserna i det momentet ska den anmälningsskyldige lämna en redogörelse för sin näringsverksamhet, sitt ägande i företag och annan förmögenhet, beloppet av och grunden för skulder och andra ekonomiska åtaganden, sina uppgifter utanför tjänsten, sina förtroendeuppdrag och förvaltningsuppgifter samt sina bisysslor enligt 18 § i den lagen. Anmälan ska i fråga om bisysslor som enligt 18 § i statstjänstemannalagen kräver tillstånd innehålla uppgifter om inkomsten från bisysslorna.

Allmänheten ska enligt 4 § i den föreslagna lagen ur registret få sådana uppgifter som inte är sekretessbelagda och vars utlämnande inte särskilt begränsas i 4 § 2 mom. Avsikten är att dessa uppgifter ska lämnas ut till allmänheten automatiskt på basis av enskilda sökningar. Uppgifterna bör således redan när de registreras antecknas som antingen offentliga uppgifter eller som uppgifter som inte lämnas ut till allmänheten. Med stöd av det föreslagna 4 § 2 mom. ska den registrerades personbeteckning och uppgifter om vissa uppdrag som närmare specificeras i bestämmelsen inte lämnas ut till allmänheten. Dessa kategoriska begränsningar av utlämnandet av uppgifter föreslås i syfte att skydda den registrerades privatliv. Av de uppgifter som förs in i registret ska med stöd av statstjänstemannalagen hemlighållas uppgifter om en persons ekonomiska ställning, med undantag av uppgifter om inkomster från bisysslor som domare och föredragande vid domstolar fått, samt uppgifter som i samband med en anmälan om bisyssla eller ansökan om tillstånd för bisyssla läggs fram om parterna i en tvist som behandlas av skiljemän. I fråga om den allmänna lagstiftningen är i synnerhet sekretessgrunderna i anslutning till skyddet för privatlivet i offentlighetslagen av relevans. Om registret sporadiskt innehåller uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter eller som i konstitutionellt hänseende är känsliga, ska de få lämnas ut till allmänheten endast om de inte är sekretessbelagda och inte omfattas av begränsningar av utlämnandet. Lagstiftaren har i detta fall prioriterat principen om offentlighet för uppgifter enligt 12 § 2 mom. i grundlagen framom de intressen som hänför sig till skydd av information. Sådana situationer kan bedömas vara sällsynta i praktiken.

I 4 § 3 mom. i den föreslagna lagen föreskrivs om rätten för vissa myndigheter och för de nämnder som avses i propositionen att få uppgifter ur registret trots sekretessbestämmelserna. Rätten att få dessa uppgifter fastställs i den föreslagna bestämmelsen separat i fråga om utnämnannde till domstolsväsendet och utnämnannde till nämnderna, i syfte att säkerställa att uppgifter som lämnas ut trots sekretessbestämmelserna endast ges till de myndigheter som ansvarar för den berörda utnämningen eller beredningen av den och till den domstol eller nämnd till vilken personen utnämns. Det föreslås att rätten för dessa aktörer att trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter om ekonomisk ställning som avses i 8 a § 4 mom. i statstjänstemannalagen samt andra eventuella sekretessbelagda uppgifter som den anmälningsskyldige lämnat kopplas till att uppgifterna behövs för utredning och övervakning av bindningar. Som uppgifter som behövs i detta syfte ska visserligen, med beaktande av syftet med den lagstadgade redogörelsen för bindningar och bisysslor, betraktas alla uppgifter som anmäls i detta syfte, vilka på ett uttömmande sätt förtecknas i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen. Därmed kommer det att vara otvetydigt vilka uppgifter det kan röra sig om. Dessutom föreslås bestämmelser om chefsdomarnas rätt att trots sekretessbestämmelserna ur registret få de i 18 § 5 mom. i statstjänstemannalagen avsedda uppgifter som behövs för utredning och övervakning av bisysslor, dvs. uppgifter som i samband med en anmälan om bisyssla eller ansökan om tillstånd för bisyssla läggs fram om parterna i en tvist som behandlas av skiljemän. Den som enligt 4 § 3 mom. i den föreslagna lagen ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter om en registrerad ska också ha rätt att få uppgifter enligt den föreslagna lagens 4 § 2 mom. trots de begränsningar som gäller utlämnandet av de

uppgifterna. Av de uppgifterna ska personbeteckningen få lämnas ut för identifiering av den registrerade.

Den utnämmande myndigheten och den myndighet som bereder utnämningen behöver de i bestämmelsen specificerade, i övrigt sekretessbelagda uppgifterna för skötseln av sina lagstadgade uppgifter som gäller utnämningen. Domstolarnas chefsdomare och den nämnd till vilken en medlem utnämns behöver dessa uppgifter för att utreda och övervaka bindningar och bisysslor så att dessa kan beaktas på behörigt sätt i domstolens eller nämndens verksamhet. Dessa aktörer har således ett motiverat intresse av att få de sekretessbelagda uppgifterna för skötseln av sina uppgifter enligt någon annan lag. Det rör sig om uppgifter som den anmälningsskyldige enligt lag ska lämna för utredning och övervakning av bindningar och bisysslor. Den utnämmande myndigheten, den myndighet som bereder utnämningen, domstolens chefsdomare och den nämnd till vilken personen utnämns bedömer betydelsen av dessa uppgifter dels med tanke på utnämningen, dels med tanke på domstolens eller nämndens verksamhet. I praktiken skulle det vara mycket problematiskt att bland de uppgifter som ska lämnas ut till ovannämnda aktörer gallra bort vissa uppgifter i förhållande till de uppgifter som anges i redogörelsen för bindningar. Det kan således argumenteras att alla ovan avsedda uppgifter är sådana som dessa aktörer nödvändigt behöver få. Man har dock stannat för att formulera den föreslagna bestämmelsen så att ovannämnda aktörer ska ha rätt att få sådana sekretessbelagda uppgifter som behövs för utredning och övervakning av bindningar, och dessa uppgifter definieras noggrant i lagen. Av den föreslagna bestämmelsen framgår det på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter att det rör sig om uppgifter om anmälningsskyldiga som definieras på ett uttömmande sätt i den föreslagna lagen och i 8 a § i statstjänstemannalagen, och som lämnas ut till de aktörer som anges i bestämmelsen för utredning och övervakning av bindningar.

12.2.4 Slutsatser

I lagen föreslås så exakta bestämmelser som möjligt om de inskränkningar i skyddet för de registrerades privatliv som följer av registreringen. Syftet med registret är enligt förslaget att på samma sätt som i det nuvarande registret över domares bindningar och bisysslor säkerställa en effektiv offentlighet för de bindningar och bisysslor som de anmälningsskyldiga vid domstolsväsendet och nämnderna anmäler. I fråga om medlemmar i nämnderna anses den offentlighet som registreringen medför vara behövlig av motsvarande skäl som i fråga om de anställda vid domstolarna: medlemmarna i besvärsnämnderna utövar i sitt beslutsfattande offentlig makt. Trafik- och patientskadenämndens avgöranden har karaktären av rekommendationer, men avgörandenas faktiska betydelse talar för att allmänheten även i fråga om medlemmarna i denna nämnd effektivt behöver få kunskap om eventuella bindningar. Grunden för de inskränkningar som gäller de registrerades privatliv kan således anses vara godtagbar med hänsyn till systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna.

De uppgifter som ska föras in i registret kommer att definieras noggrant i den föreslagna lagen och basera sig på den anmälningsskyldiges egen anmälan. Till allmänheten ska ur registret endast lämnas ut uppgifter som inte är sekretessbelagda eller i fråga om vilka det inte föreskrivs särskilt om begränsningar av utlämnandet. Att göra massökningar av uppgifter ska inte vara möjligt. Rätten för de utnämmande myndigheterna, domstolarnas chefsdomare och nämnderna att få uppgifter trots sekretessbestämmelserna kommer att begränsas på de grunder som anges ovan. De begränsningar av skyddet för privatlivet som följer av registret kan anses uppfylla kravet på proportionalitet med hänsyn till den omfattning som fastställts för dem i förhållande till syftet med registreringen. Till den del de uppgifter som ska registreras sporadiskt — och därmed undantagsvis — skulle ge indikationer om omständigheter som enligt den allmänna dataskyddsförordningen hör till särskilda kategorier av personuppgifter, ska uppgifterna få lämnas ut till allmänheten endast om de trots detta enligt lagen är offentliga och inte omfattas av

begränsningar av utlämnandet. De föreslagna inskränkningarna kan således inte anses gälla kärnan i skyddet för privatlivet. Den registrerades rättigheter ska tryggas i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen, den nationella allmänna lagstiftningen om skydd för personuppgifter samt regleringen i den föreslagna lagen.

De inskränkningar i skyddet för privatlivet som den föreslagna registreringen medför anses på dessa grunder vara godtagbara och proportionella med tanke på systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet, med beaktande av inskränkningarnas syfte och omfattning samt sättet på vilket inskränkningarna görs.

Regeringen anser således att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de ovan beskrivna aspekterna på skyddet för den registrerades privatliv och skyddet för personuppgifter anser regeringen det dock önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande inhämtas i ärendet.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ett register över bindningar och bisysslor

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Den personuppgiftsansvarige och registrets ändamål

Rättsregistercentralen är personuppgiftsansvarig för ett för allmänt bruk avsett register över bindningar och bisysslor. Syftet med registerföringen är att tillgodose offentligheten för domarnas bindningar och bisysslor samt offentligheten för de bindningar som sakkunnigledamöterna vid domstolarna och tingsrätternas nämndemän samt de bisysslor som föredragandena vid domstolarna har.

Dessutom syftar registerföringen till att tillgodose offentligheten för de bindningar som medlemmarna i besvärsnämnden för social trygghet, besvärsnämnden för olycksfallsärenden och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (*besvärsnämnderna*) har. Vad som i denna lag föreskrivs om besvärsnämnder tillämpas också på trafik- och patientskadenämnden.

2 §

Anmälningsskyldighet

Skyldiga att anmäla uppgifter till registret är

- 1) de domare, sakkunnigledamöter vid domstolar och nämndemän vid tingsrätterna som är skyldiga att lämna i 11 kap. 12 § i domstolslagen (673/2016) avsedd redogörelse för bindningar,
- 2) de domstolar som har beviljat ett tillstånd för bisyssla enligt 9 kap. 5 § i domstolslagen,
- 3) domare och föredragande vid domstolar som har fått i 9 kap. 7 § i domstolslagen avsedd inkomst från bisyssla,
- 4) de medlemmar i besvärsnämnderna som är skyldiga att lämna i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994) avsedd redogörelse för bindningar.

Uppgifterna lämnas till Rättsregistercentralen. Medlemmarna i besvärsnämnderna ska dock lämna uppgifterna till social- och hälsovårdsministeriet. Uppgifterna kan lämnas genom att föra in dem i registret över bindningar och bisysslor.

3 §

Uppgifter som ska föras in i registret

I registret antecknas uppgifter om de bindningar som domarna, sakkunnigledamöterna vid domstolarna, nämndemännen vid tingsrätterna och medlemmarna i besvärsnämnderna har samt uppgifter om de tillstånd för bisyssla som beviljats domarna och föredragandena vid domstolarna och inkomsterna från dessa bisysslor.

I registret antecknas den registrerades namn, tjänste- eller uppgiftsbenämning, uppgifter om den domstol eller besvärsnämnd där den registrerade arbetar samt datum när bisysslan inleddes

eller en annan än en ekonomisk bindning uppstod och när bindningen eller bisysslan upphörde. I registret kan för identifiering av den registrerade även antecknas den registrerades personbeteckning.

4 §

Registeruppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

Var och en har rätt att få uppgifter ur registret över bindningar och bisysslor till den del som uppgifterna inte är sekretessbelagda eller något annat inte följer av 2 mom.

Den registrerades personbeteckning får för identifiering av den registrerade lämnas ut endast till de aktörer som enligt 3 mom. har rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter om den registrerade. Uppgifter om den registrerades förtroende- eller förvaltningsuppdrag eller annat uppdrag i förvaltningsorganet för ett i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) avsett bostadsaktiebolag eller ömsesidigt fastighetsaktiebolag, i förvaltningsorganet för en i lagen om bostadsrättsbostäder (393/2021) avsedd sammanslutning som äger bostadsrättshus, i verksamhet som anknyter till i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) avsedd småbarnspedagogik eller i verksamhet som anknyter till i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) avsedd förskoleundervisning eller grundläggande utbildning får lämnas ut endast till de aktörer som enligt 3 mom. har rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter om den registrerade.

Den utnämmande myndigheten och, om den utnämmande myndigheten är republikens president eller statsrådet, även justitieministeriet samt domstolarnas chefsdomare, har rätt att trots sekretessbestämmelserna ur registret få i 8 a § 4 mom. i statstjänstemannalagen avsedda uppgifter som behövs för utredning och övervakning av bindningar samt andra uppgifter som den anmälningsskyldige har anmält. I fråga om medlemmarna i besvärsnämnderna har dock den utnämmande myndigheten, social- och hälsovårdsministeriet samt den besvärsnämnd vars medlem uppgiften gäller rätt att trots sekretessbestämmelserna ur registret få i den bestämmelsen avsedda uppgifter som behövs för utredning och övervakning av bindningar samt andra uppgifter som den anmälningsskyldige har anmält. Domstolarnas chefsdomare har dessutom rätt att trots sekretessbestämmelserna ur registret få de i 18 § 5 mom. i den lagen avsedda uppgifter som behövs för utredning och övervakning av bisysslor.

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får uppgifter lämnas ut i form av kopior av anteckningar i registret och via det allmänna datanätet. Via det allmänna datanätet kan uppgifter sökas endast genom en enskild sökning på personens namn.

5 §

Avförande av uppgifter ur registret

Uppgifter som gäller bindningar och bisysslor ska avföras ur registret tre år efter det att bindningarna eller bisysslorna har upphört. Alla uppgifter om en person ska avföras ur registret tre år efter det att personens verksamhet i anställning hos domstolsväsendet eller medlemskap i en besvärsnämnd har upphört, om inte personens anmälningsskyldighet enligt i 2 § 1 mom. därefter har inträtt på nytt.

6 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om registret över domares bindningar och bisysslor (565/2015).

Om det i en lag eller förordning hänvisas till den upphävda lagen eller till registret över domares bindningar och bisysslor, iakttas efter ikraftträdandet av denna lag motsvarande bestämmelse i denna lag, och hänvisningen gäller det register som avses i denna lag.

2.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005) 3 § 4 mom., sådant
det lyder i lag 792/2017, och
fogas till 3 §, sådan den lyder i lagarna 1333/2011, 1218/2016, 792/2017 och 1474/2019, ett
nytt 5 mom., som följer:

3 §

Förordnande av ordförandena och medlemmarna

Den som föreslås bli medlem i besvärsnämnden ska innan den utnämns till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Den som har utnämnts till medlem ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till besvärsnämnden. Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska medlemmen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden. En medlem ska även annars lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan.

Bestämmelser om registrering av uppgifter som gäller bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor (/).

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om besvärsnämnden för social trygghet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för social trygghet (1299/2006) 3 § 6 mom., sådant det
lyder i lag 794/2017, och
fogas till 3 §, sådan den lyder i lag 794/2017, ett nytt 7 mom., som följer:

3 §

Medlemmarnas behörighet och utnämning av dem

Den som föreslås bli medlem i besvärsnämnden ska innan den utnämns till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Den som har utnämnts till medlem ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till besvärsnämnden. Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska medlemmen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden. En medlem ska även annars lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan.

Bestämmelser om registrering av uppgifter som gäller bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010) 5 § 5 mom., sådant
det lyder i lag 793/2017, och
fogas till 5 §, sådan den lyder i lag 793/2017, ett nytt 6 mom., som följer:

5 §

Förordnande av besvärsnämnden

Den som föreslås bli medlem i besvärsnämnden ska innan den utnämns till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Den som har utnämnts till medlem ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till besvärsnämnden. Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska medlemmen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden. En medlem ska även annars lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan.

Bestämmelser om registrering av uppgifter som gäller bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om trafik- och patientskadenämnden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om lagen om trafik- och patientskadenämnden (959/2019) 5 § 2 mom. och
fogas till 5 § ett nytt 5 mom. som följer:

5 §

*Förordnande av ordförandena och medlemmarna, befrielse från medlemskap i nämnden och
avgångsålder*

Den som föreslås bli medlem i nämnden ska innan den utnämns till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Den som har utnämnts till medlem ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till nämnden. Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska medlemmen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet och till nämnden. En medlem ska även annars lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller nämnden begär en sådan.

Bestämmelser om registrering av uppgifter som gäller bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 17 november 2022

Statsminister

Sanna Marin

Social- och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen

2.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005) 3 § 4 mom., sådant
det lyder i lag 792/2017, och
fogas till 3 §, sådan den lyder i lagarna 1333/2011, 1218/2016, 792/2017 och 1474/2019, ett
nytt 5 mom., som följer:

Gällande lydelse

3 §

*Förordnande av ordförandena och medlem-
marna*

Medlemmarna i besvärsnämnden är skyldiga att lämna redogörelse för sina bindningar på det sätt som det i 17 kap. 17 § i domstolslagen (673/2016) föreskrivs om sakkunnigledamöters skyldighet att lämna redogörelse för sina bindningar.

Föreslagen lydelse

3 §

*Förordnande av ordförandena och medlem-
marna*

Den som föreslås bli medlem i besvärsnämnden ska innan den utnämns till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Den som har utnämnts till medlem ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till besvärsnämnden. Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska medlemmen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden. En medlem ska även annars lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan.

Bestämmelser om registrering av uppgifter som gäller bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor (/).

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om besvärsnämnden för social trygghet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för social trygghet (1299/2006) 3 § 6 mom., sådant det
lyder i lag 794/2017, och
fogas till 3 §, sådan den lyder i lag 794/2017, ett nytt 7 mom., som följer:

Gällande lydelse

3 §

Medlemmarnas behörighet och utnämning av
dem

Medlemmarna i besvärsnämnden är skyldiga att lämna redogörelse för sina bindningar på det sätt som det i 17 kap. 17 § i domstolslagen (673/2016) föreskrivs om sakkunnigledamöters skyldighet att lämna redogörelse för sina bindningar.

Föreslagen lydelse

3 §

Medlemmarnas behörighet och utnämning av
dem

Den som föreslås bli medlem i besvärsnämnden ska innan den utnämns till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Den som har utnämnts till medlem ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till besvärsnämnden. Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska medlemmen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden. En medlem ska även annars lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan.

Bestämmelser om registrering av uppgifter som gäller bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor (/).

Denna lag träder i kraft den

20 .

4.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010) 5 § 5 mom., sådant
det lyder i lag 793/2017, och
fogas till 5 §, sådan den lyder i lag 793/2017, ett nytt 6 mom., som följer:

Gällande lydelse

5 §

Förordnande av besvärsnämnden

Medlemmarna i besvärsnämnden är skyldiga att lämna redogörelse för sina bindningar på det sätt som det i 17 kap. 17 § i domstolslagen (673/2016) föreskrivs om sakkunnigledamöters skyldighet att lämna redogörelse för sina bindningar.

Föreslagen lydelse

5 §

Förordnande av besvärsnämnden

Den som föreslås bli medlem i besvärsnämnden ska innan den utnämns till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Den som har utnämnts till medlem ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till besvärsnämnden. Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska medlemmen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet och till besvärsnämnden. En medlem ska även annars lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller besvärsnämnden begär en sådan.

Bestämmelser om registrering av uppgifter som gäller bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om trafik- och patientskadenämnden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om lagen om trafik- och patientskadenämnden (959/2019) 5 § 2 mom. och
fogas till 5 § ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 §

*Förordnande av ordförandena och medlem-
marna, befrielse från medlemskap i nämnden
och avgångsålder*

Den som föreslås bli förordnad till ordförande, vice ordförande eller medlem i nämnden ska före förordnandet lämna en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska detta utan dröjsmål anmälas till social- och hälsovårdsministeriet och till nämnden.

Föreslagen lydelse

5 §

*Förordnande av ordförandena och medlem-
marna, befrielse från medlemskap i nämnden
och avgångsålder*

Den som föreslås bli medlem i nämnden ska innan den utnämns till uppdraget lämna social- och hälsovårdsministeriet en sådan redogörelse för sina bindningar som avses i 8 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994). Den som har utnämnts till medlem ska dessutom sända redogörelsen för kännedom till nämnden. Sker det förändringar i bindningarna under uppdraget ska medlemmen utan dröjsmål anmäla detta till social- och hälsovårdsministeriet och till nämnden. En medlem ska även annars lämna motsvarande redogörelse, om social- och hälsovårdsministeriet eller nämnden begär en sådan.

Bestämmelser om registrering av uppgifter som gäller bindningar finns i lagen om ett register över bindningar och bisysslor (/).

Denna lag träder i kraft den

20 .